

*Posvätenie ikonopísnej maľby a nového ikonostasu
v chráme sv. Cyrila a Metoda v Breztni*

*Oslavy chrámového sviatku sv. Cyrila a Metoda v Humennom.
Chod okolo chrámu s čítaním Evanjelií*

Odkaz
sv. Cyrila
a Metoda

Mesačník Pravoslávnej cirkvi
na Slovensku

Заповіт
св. Кирила
і Мефодія

Roč. LXVIII/2022 ISSN 0139-9012

06/2022

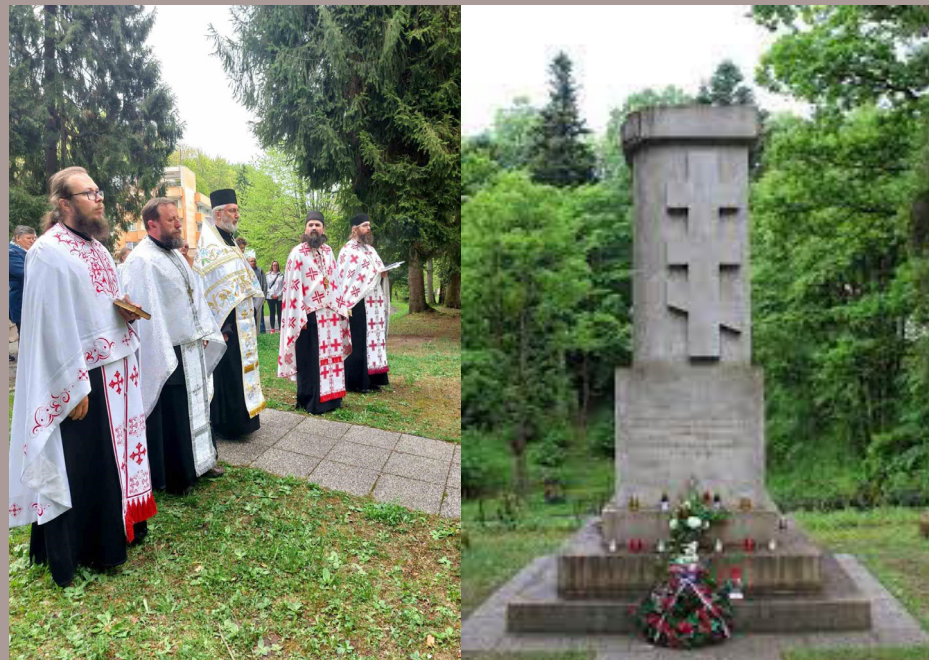
Posvätenie nového kríža v obci Výrava

Oslavy chrámového sviatku sv. veľkomyščeníka Juraja Vítaza v Kalnej Roztoke. Chod okolo chrámu s čítaním Evanjelií

Duchovní a veriaci sa modlili pri pomníku padlým vojakom v I. svetovej vojne v Bardejovských Kúpeľoch

Oslavy chrámového sviatku sv. veľkomyščeníka Juraja Vítaza v Krompachoch

Nedeľa svätých bohonosných otcov Prvého všeobecného snemu v Nikey

Nedeľu pred sviatkom svätej Päťdesiatnice si Christova Cirkev pripomína veľmi vážnu udalosť v jej dejinách – Prvý všeobecný snem, na ktorom svätí otcovia zostavili časť správneho vyznania pravoslávnej viery.

Od dôb svätých apoštolov až po spomínanú udalosť nebolo potrebné mať nejaké všeobecné, celocirkevné vyznanie viery, ľudia najprv uverili apoštolskej kázni, dali sa pokrstiť a stali sa vernými a duchovne živými členmi Cirkvi. Postupom času však, a čo je nám ľuďom, žiaľ, vlastné, našli sa aj takí, ktorí slová Isusa Christa – Evanjelium a slová svätých apoštolov začali vykladať inak, nie v súlade s Tradíciou, učili rôzne a tým ohrozili spásanosnú úlohu Cirkvi. Objavujú sa tzv. herézy, mylné učenia, nesprávne úvahy o samotnom Bohu a Jeho Synovi.

Christova Cirkev od úplného počiatku zápasila na dvoch frontoch – voči judaizmu (židovstvu), ktorý odmietol Mesiáša Christa, a voči gréckej filozofii a pohanskému mnohobožstvu, ktoré ľudí nevedli k pravde o Bohu, práve naopak. V druhom a treťom storočí sa k týmto frontom pridáva ďalší – vnútorný, t.j. voči heretickým učiteľom a skupinám, ktoré boli veľmi nebezpečné. V tejto situácii už predstavitelia Cirkvi – biskupi nemohli ponechať vierouku bez jasného vyznania, ktorým by všetci kresťania vtedajšieho sveta vyznávali Boha v Trojici. Toto správne (ortodoxné, pravoslávne) učenie mohol prijať len celocirkevný snem. A tak sa v roku 325 do Nikey za prispenia cisára Konštantína Veľkého zvolal tzv. Prvý všeobecný snem, na ktorom sa zúčastnilo 318 bohobožných otcov. Tento snem odsúdil nesprávne učenia a priniesol prvú časť nášho „Vírusu“, ktoré sa nezmenene pravoslávni veriaci ako jediní modlia do dnešných dní.

Symbol viery z Nikey

Verím v jedného Boha, Otca Vševládcu, Stvoriteľa neba i zeme, všetkého viditeľného a neviditeľného. I v jedného Hospodina Isusa Christa, Božieho Syna, jednorodného, z Otca zrodeného pred všetkými vekmi. Svetlo zo Svetla, pravého Boha z pravého Boha, zrodeného, nie stvoreného, tej istej podstaty s Otcom, skrze ktorého všetko bolo stvorené. Ktorý pre nás ľudí a pre našu spásu zostúpil z nebies a vtelil sa zo Svätého Ducha a Panny Márie a stal sa človekom. Za Pontského Piláta bol za nás ukrižovaný, trpel a bol pochovaný. A v tretí deň vstal z mŕtvych podľa Písíem. A vystúpil na nebesá a sedí po pravici Otca. A znova príde so slávou súdiť živých a mŕtvych, a Jeho Kráľovstvu nebude konca.

Christos posredi nas!

Protodiakon Ján Husár

Voznesenie Hospódne (Vznesenie Pána)

Štyridsať dní po Vzkriesení Isusa Christa (teda novozákonnej Pasche) svätá Pravoslávna cirkev slávi vyvrcholenie ľudského pozemského života nášho Spasiteľa Bohočloveka Isusa Christa - Syna Božieho Jeho svätým Vznesením. O tejto udalosti rozprávajú jednotlivé Evanjeliá (Mt 28, 16-20; Mk 16, 15-20; Lk 24, 46- 53) ako aj Skutky svätých apoštolov, ktoré vlastne môžeme považovať za druhý diel Lukášovho Evanjelia, keďže sú od toho istého autora, o čom aj sám píše v úvode Skutkov: „**1 Milý Teofil, v prvej knihe (teda Evanjeliu) som písal o všetkom, čo Isus robil a učil od začiatku 2 až do dňa, keď bol vzatý do neba.**“ (2a). Christos po svojom umučení a Zmŕtvychvstaní sa zjavoval apoštolom 40 dní sa a hovoril s nimi o Božom kráľovstve. Zatiaľ, čo pred Jeho umučením spočívala Jeho činnosť prednostne v hlásaní Jeho - Christovej evanjeliovej náuky a v poučovaní učeníkov (najmä apoštolov), po Jeho Vzkriesení to bolo skôr odovzdávanie Jeho moci apoštolom a ich zmocnenie na hlásaní Jeho náuky všetkým národom až do končín zeme, ako o tom hovorí sv. evanjelista Matúš: „**Daná mi je všetka moc na nebi i na zemi. Chodte teda, učte všetky národy a krstite ich...a naučte ich zachovávať všetko...A hľa, ja som s vami po všetky dni až do skončenia sveta**“ (Mt 28, 19-20).

Po 40. dňoch Pán vystupuje do neba. **Isus Christos v tajomstve dnešného sviatku zjavuje nové bytie.** Toto nové bytie nám Isus udeľuje v Duchu Svätom. V kresťanstve nejde len o prijatie nejakej novej náuky, ale o moc, ktorá spočíva v prijímaní Christa. Moc i poslanie, ktoré Otec odovzdal Synovi a ktoré On teraz odovzdáva svojim učeníkom. Otcova moc a Synova odovzdaná poslušnosť tvoria prirodzenú symbiózu pokory a zároveň účinnosť hlásania náuky, čo tvorí vzor každého učeníctva. Totiž s mocou prichádza aj zodpovednosť za jej uplatňovanie. Moc je totiž veľmi sladká lahôdka, ako o tom hovorí ľudová múdrosť: „**Ešte nebol pokúšaný ten, kto nebol pokúšaný mocou!**“ A práve od Christovho učeníka, ktorý má v sile krstu a myropomazania, či dokonca vysviacky konať v moci, sa očakáva zároveň aj nesmierna pokora. Moc je totiž Božia a učeník (či vysvätený služobník) je len jej nástrojom a prostredníkom - sprostredkovateľom Božej milosti a darov. Vo svätých Tajinách Cirkvi, v slove a aj vo všetkých formách opravdivého apoštolátu totiž vždy pôsobí sám Boh! Preto sa tu nutne spájajú moc a pokora. **Len keď človek v pokore uzná svoje miesto, svoju malosť, môže cez neho pôsobiť Božia moc.** Práve takýto pohľad by mal viesť učeníka či apoštola (teda aj vysvätených nástupcov) nielen k veľkej zodpovednosti a horlivosti, ale aj k vedomiu, že všetko to najhlavnejšie nezávisí od neho, ale od Boha.

Tajomstvo dnešného sviatku zjavuje možnú veľkosť každého človeka. Dnes počujeme úžasnú zvesť o tom, že jeden z nás ľudí a to Bohočlovek Isus Christos je vyvýšený nad anjelov a sedí po pravici Božej, teda jeden z nás ľudí (síce vtelený Syn Boží, ale vo všetkom podobný nám ľuďom tu na Zemi, okrem hriechu)

už dosiahol Zbožštenie. Ale Syn človeka, Isus Christos, jeden z nás, je zároveň Cestou aj pre nás, Pravdou aj o nás a Životom, ktorý môže byť aj našim životom. Blažený Augustín, keď uvažoval nad tajomstvom dnešného sviatku, povedal: **„Dnes náš Pán Isus Christos vystúpil do neba. Nech s Ním vystúpi aj naše srdce.“** Podobne ako apoštoli sme dnes zahľadení na nebo aj my. Vo „Viruju“ vyznávame učenie svätej Pravoslávnej cirkvi, že Christos od tejto chvíle svojho Vznesenia sedí po pravici Otca: **„I vošedšaho na nebasá, i sidáščaho odésnuju Otca...“** Pravicom Otca rozumieme slávu a velebu Boha, v ktorej Christos ako Boží Syn bol už pred všetkými vekmi, ako Boh z Boha, Svetlo zo Svetla, rovnakej podstaty (homousios) s Otcom, existoval už pred všetkými vekmi. Teraz však v tejto sláve sedí aj ako človek Isus po svojom Vtelení a po svojom Vzkriesení, keď Jeho telo bolo oslávené! Sedieť po pravici Otca znamená nastolenie mesiášskeho Kráľovstva, naplnenie Danielovho videnia, ktoré sa týkalo Syna človeka: **„Jemu bola odovzdaná vláda a Kráľovstvo, takže Jemu slúžili všetky národy, kmene a nárečia. Jeho vláda je večná, ktorá nezaniká a Jeho Kráľovstvo nezahynie“** (Dan 7,14). A tak počnúc týmto okamihom sa apoštoli stali svedkami: **„Jehože Cárstviju nebúdet koncá!“** (Kráľovstva, ktorému nebude konca). Boží anjeli nás dnes podobne ako apoštolov musia vytrhnúť z našich zbožných meditácií a upozorniť nás na to, že do neba sa dostávame nie zbožným premýšľaním a rozjímaním, ale čínorodým praktickým kresťanským životom, praktickým uskutočňovaním evanjeliového učenia lásky k Bohu, ktorá sa prejavuje láskou k blížnemu, pretože **„čokolvek ste urobili jednému z týchto mojich najmenších bratov, mne ste urobili!“** (Mt 25, 40b).

Jedna stará legenda hovorí o mníchovi, o ktorom išla zvesť, že každý deň vystupuje do neba. Istý pochybujúci človek si to chcel preveriť a preto začal sledovať menovaného mnícha. Videl ako často skoro ráno odchádza z kémie. Keď sa raz podujal na to, že začal mnícha sledovať, zistil, že každé ráno prichádza do domu jednej chudobnej starenky a pomáha jej. Keď to menovaný videl, uznal a pochopil, že naozaj tento mních každý deň skrze svoje dobré skutky vystupuje do neba. Posledné udalosti, ktoré zachytáva Evanjelium, hovoria o príkaze, ale aj o príslube. Príkaz sa dotýka kresťanov všetkých čias. „Učiť a svedčiť!“ Učiť môže

len ten, kto intelektuálne zvládol nejakú problematiku – pozná dôkladne náuku, ale **svedčiť môže len ten, koho sa Boh dotkol svojím Duchom**. Apoštoli i my sme dostali prikaz učiť a svedčiť. Zároveň príslub pomoci, dar Ducha Svätého. V tomto zápase, do ktorého je angažovaný každý kresťan a ktorý je často

zápasom s mocnosťami temností, si musíme živo uvedomovať, že Isusovi je daná všetka moc na nebi i na Zemi. Svedčiť môže len ten, kto niečo zažil. Svedectvo, ktoré Christos požaduje, je ovocím skúsenosti, ktorú On sám umožňuje. Syn Boží, druhá božská Osoba, Isus Christos nás vovádza do spoločenstva s Bohom Otcom skrze Ducha Svätého. Duch Svätý robí apoštolov svedkami. Vieme, že neboli schopní svedčiť, dokiaľ nezažili vylatie Ducha Svätého. Svedectvo nie je to, čo často vidíme aj na našich uliciach alebo po domoch, keď nejakí sektári (svedkovia Jehovovi) sa snažia agitovať ľudí na svoju stranu. Svedectvo apoštolov vyvieralo zo zážitku Ducha, z osobnej skúsenosti s Bohom ako so živou Osobou. Duch Svätý nám umožňuje zážitok Boha. V Christovi Ho môžeme vidieť, ale v Duchu Svätom vo svätej Pravoslávne Christovej cirkvi Ho môžeme zažiť. Duch Svätý, to je Láska Božia rozliata v našich srdciach. Svedectvo nespočíva v hovorení slov, v agitovaní. Kresťanské svedectvo môže byť aj v pokojnom (navonok nehluchom) pravdivom živote pravoslávneho kresťana, ktorý však napriek tomu oslovuje ľudí okolo nás. Ťažisko nášho kresťanského svedectva je práve v tomto prežívaní Božej lásky vo svojom srdci. V zmene bytia. Prijímame Božie Slovo, ale skrze Slovo prijímame Božieho Ducha. A Duch Boží rozhoduje o kvalite bytia. Kresťanské svedectvo sa dotýka predovšetkým tejto oblasti. Svedectvo o zmenenom bytí.

Keď sme dnes spolu s apoštolmi svedkami Vznesenia nášho Spasiteľa, zreteľne si uvedomujeme, že tento sviatok nám pripomína, kde je cieľ nášho života. **Tým cieľom je nebo**. A tak, ak nás spája láska k Christovi, tak nás rovnako spája aj spoločná túžba po dosiahnutí tohto večného domova. K tomu nasmerujme naše duchovné snaženie. Nebeská domovina nás očakáva, pracujme usilovne na svojom osobnom zbožštení. Všetko je nachystané, junček je už vykrmený, hostina v dome Otca je pripravená. Zúčastniť sa na nej môže každý, každý má možnosť! Už len chcieť a toto chcenie prejaviť životom!

-SHB-

Zoslanie Svätého Ducha

„Lenže hovorím vám pravdu: Je pre vás lepšie, aby som odišiel. Lebo ak neodídem, Utešiteľ k vám nepríde. Ale keď odídem, pošlem Ho k vám. A keď príde On, ukáže svetu, čo je hriech, čo spravodlivosť a čo súd. Hriech je, že neveria vo mňa, spravodlivosť, že idem k Otcovi a už ma nevidia, a súd, že knieža tohto sveta je už odsúdené. Ešte veľa vám mám toho povedať, ale teraz by ste to neznesli. Keď príde On, Duch pravdy, uvedie vás do plnej pravdy, lebo nebude hovoriť sám zo seba, ale bude hovoriť, čo počuje, a zvestuje vám, čo má prísť“ (Jn 16, 7 – 13).

Učeníci neboli ochotní si uvedomiť, že náš Pán Isus Christos im vysvetľoval Jeho odchod. Ich láska k Nemu chcela, aby zostal, ale Pravda vrela múdrosť, a to im spôsobovalo veľké trápenie. **„Ale srdce vám naplnil smútok, že som vám to povedal“** (Jn 1,6). Taký zdruvujúci smútok, že to mohlo viesť k stavu hlbokkej depresie. Kto z nás, keď mu je povedané o blížiacej sa smrti blízkeho človeka nepozná ten pocit? Rozrušení učeníci zažili veľmi veľa rôznych emócií od tej doby, keď Isus **„pevne sa rozhodol ísť do Jeruzalema“** (Lk 9, 51). Zmena je často traumatizujúca. Keď sa Isus rozhodol ísť do Jeruzalema, tí, ktorí boli s Ním, **„zasli a tí, čo Ho nasledovali, báli sa“** (Mk 10, 32), pretože opustili dôverne známu Galileu, aby čelili Jeho nepriateľom v Jeruzaleme. Ako len, divili sa, mohlo by to byť pre nich výhodnejšie, aby ich On teraz opustil?

Náš Pán Isus Christos ich pripravoval na príchod Ducha Svätého. Duch Svätý je Utešiteľ, ktorý má byť poslaný od Otca, aby doplnil, čokoľvek budú potrebovať pri plnení ich služby Christovi prostredníctvom svojich kázni, vyučovania a krstenia kohokoľvek a všetkých, ktorí hľadajú zmysel života a spásu v Kráľovstve Božom. Stanú sa z nich predstavitelia Cirkvi počnúc na prvé Letníce (u nás Turíce). V ten deň, keď boli všetci na jednom mieste, **„Duch Svätý naplnil všetkých, takže začali hovoriť inými jazykmi, ako im Duch dával hovoriť“** (Sk 2,04). Duch vdýchol život do Cirkvi - a Duchom Svätým vznikla Cirkev v osobách svätých apoštolov. Veríme v Cirkev a táto naša viera ako vzácna dogma, je tak samozrejma, že nevyžaduje žiadny iný dôkaz, než je jasné svedectvo činnosti Ducha Svätého na životy apoštolov. On prichádza ako Utešiteľ vstúpujúc Božskú energiu, ktorá doplní všetko, čo chýba v ľudskej prirodzenosti. Milosť je ten vzácny prvok, ktorý mení učeníkov od jednoduchých nasledovníkov a žiakov Isusa Christa na mužov, vybavených novo nájdeným sebedovolením a jasným pochopením všetkého, čo počuli od Učiteľa.

Je to zvláštne, ale dôležité, že nemáme vedieť viac o tom, kto On, (Duch Pravdy) je. Stačí vedieť, že On je, že existuje a ako pôsobí. Duch a Otec, zostávajú neznámi. Je jasné

z prvého prikázania: **„Neurobíš si modlu ani nijakú podobu toho, čo je hore na nebi, dolu na zemi alebo vo vode pod zemou“** (5 Mjž 5,8), že kľúčovou požiadavkou Starého Zákona a podobne aj islamu, je zakázať všetky sochy alebo vyobrazenie božstva, pretože len Bohočlovek Isus Christos sa stal telom a Jeho obraz oslavujeme a uctievame. A Duch Svätý? Jeho obraz sa prejavuje v tvárach svätých v priebehu vekov, tieto Duchom Svätým naplnené ľudské bytosti, ktoré zvláštnym spôsobom zjavujú Utešiteľa, ktorý je prítomný všade a vyplnía všetky veci, žiari skrze mysle, duše a tváre tých, ktorí dokázali, že je možné to, že **„nežijem už ja, ale žije vo mne Christos“** (Gal 2,20).

Vyliatie Ducha Svätého na Turíce je porovnateľné do určitej miery s pokorou (kenosis) Christa, v tom zmysle, že ako písal svätý apoštol Pavol, **„Isus Christos ...ponížil sa a bol poslušný do smrti, a to až do smrti na kríži“** (Fil 2, 8). To možno povedať o pokore Ducha Svätého, ktorý nám hriešnikom poskytuje milosť, keď na nás schádza skrze sv. tajinu myropomazania a dáva Božiu milosť, aby doplnil, čokoľvek nám chýba, aby skrze modlitbu, pôst, rozjímanie a službu všetkému stvoreniu, kto to potrebuje na Zemi, sme mohli prijať pozvanie Isusa Christa, aby sme naplnili Jeho vôľu, čo je tiež vôľa Nebeského Otca, a zmenili sme tento svet na jeho pôvodný účel a obraz podľa plánu a zámeru Najsvätejšej Trojice.

Jerej Marek Gubík

O POMINUTEĽNEJ SLÁVE

Ak ty, uvedomujúc si svoje hriechy, všetkými sa považuješ za čistého od hriechov, vtedy nielen že sa netreba tomu tešiť, ale treba sa sužovať a horko plakať, predstavujúci si neustále ten deň, kedy sa odhalí všetko, kedy Boh „osvieti to, čo je vo tme skryté“ (1 Kor 4, 5). **(Sv. Ján Zlatoústý)**

Slovo na nedeľu všetkých svätých Pravoslávnej cirkvi

Prvá nedeľa po svätej Päťdesiatnici je v Pravoslávnej cirkvi zasvätená úcte všetkých svätých. V túto nedeľu si **Cirkev uctieva tých, ktorí sú ovocím darov Svätého Ducha**. História úcty svätých sa rodí smrťou prvých mučeníkov. K úcte mučeníkov sa neskôr radí aj úcta apoštolov, svätých biskupov, askétov, mníchov a mnišok.

Liturgický kalendár má na každý deň predpísanú úctu niektorého svätého. Svätých je však oveľa viac ako je dní v roku a ani mená všetkých svätých nie sú známe a preto vzniká od 4. storočia v Cirkvi Sviatok všetkých mučeníkov (neskoršie premenovaný na Sviatok všetkých svätých) v prvú nedeľu po svätej Päťdesiatnici, tak ako ho slávi Pravoslávna cirkev až dodnes! Západná cirkev slávi pamiatku Všetkých svätých 1. novembra od pontifikátu pápeža Gregora III., ktorý presunul tento sviatok preto, aby potlačil pohanský sviatok mŕtvych (teraz známy ako tzv. Halloween). Obvinenia, že Cirkev sa klania svätcom (teda ľuďom) rovnako ako Bohu, a porušuje tak prikázanie: „Pánovi, svojmu Bohu sa budeš klaňať a jedine Jemu budeš slúžiť!“ (Mt 4,10), sú nespravodlivé, pretože grécka teológia jasne rozlišuje službu (latreia) Bohu a uctievanie (proskynesis) svätých, ako ľudí, ktorí dosiahli duchovné výšiny a už sa spojili s Bohom. Tento aspekt pravoslávneho teologického myslenia vypracoval konštantínopolský mních Simeon (†1022), ktorý získal titul „(Nový) Teológ“, ktorý dovtedy dostali len evanjelista Ján a Gregor z Nazianu.

Svätí sú úzko spojení jednak medzi sebou navzájom, ako aj s Christom. Keď sa klaníme svätým, uctieваме tým Christa, ktorý žije vo svojich svätých („Diven Boh vo svätých svojích, Boh Izrailev“). Christos je totiž počiatok, stred i koniec všetkého. Svätí dostávajú Božie osvietenie a milosť, každý podľa účasti na Božej svätosti, podľa dosiahnutého svojho „zbožštenia“ - theosisu... Tvoria tak akúsi „zlatú reťaz“, v ktorej každý z nich predstavuje jeden článok svätosti, ktorý s tým predchádzajúcim spája viera, skutky a láska. Táto „zlatá reťaz“ kresťanskej svätosti sa vinie od apoštolských čias až do súčasnosti.

Aj dnes existuje nemálo zjavných i skrytých svätých, pričom Cirkev len niektorých z nich oslávi. Oficiálne započítanie medzi svätých alebo kanonizácia (svätorečenie) je pomerne nedávny jav. Staroveká Cirkev nepoznala osobitné ceremónie svätorečenia či oslávenia. Mučeník, ktorý trpel pre Christa, sa ihneď po smrti stal objektom zbožnej úcty veriacich, ktorí sa k nemu modlili a slúžili na jeho hrobe božské Liturgie. Pozemská Cirkev nemala vždy možnosť slávnostne kanonizovať svätých a mučeníkov a úcta preukazovaná týmto svätým, ktorí zomreli pre vieru v Christa, bola často tajná (napr. v Gréckej cirkvi počas osmanskej nadvlády 1453 – 1821), bez čakania na formálnu kanonizáciu, ktorá bola za takýchto okolností

vyľúčená. Úcta k svätcovi totiž nie je ani tak dôsledkom aktu svätorečenia, ale skôr kanonizácia je dôsledkom všeobecnej úcty k svätcovi. Existujú svätí, o živote ktorých nevieme takmer nič, ale úcta k nim je všeobecná.

V Pravoslávnej cirkvi dodnes platí zásada, že **Liturgia sa slúži na antiminse, do ktorého musí by povinne zašitá časť ostatkov svätca alebo mučeníka, aby sme tak ako prvotná Cirkev slúžili Liturgie nad ostatkami svätcov.** Západná cirkev antiminsky nepoužíva! Táto skutočnosť zdôrazňuje spojenie Cirkvi pozemskej, dnešnej, ktorá sa skladá zo živých, a Cirkvi nebeskej, triumfujúcej, ku ktorej patria svätí oslávení Bohom. Svätosť konkrétneho človeka niekedy viditeľne potvrdzuje aj Boh. Pri telách mnohých svätých dodnes vôbec nedošlo k ich rozkladu (sv. ostatky-mošči). Z ostatkov svätého Mikuláša, ktoré sa teraz uchovávajú v talianskom meste Bari, vyteká uzdravujúce a voňavé myro.

Ludia mimo Cirkvi zvyčajne ťažko chápu, prečo sa treba modliť k svätým, keď existuje Christos. V pravoslávnej tradícii sú totiž svätí nebeskými priateľmi a zástancami veriacich, ktorí veriacich počujú a môžu im prispieť svojou modlitbou a príhovorom u Boha. Kto nemá priateľov v nebi, nemôže správne pochopiť tú zbožnú úctu, ktorou sú v Pravoslávnej cirkvi obklopení svätí. Keď protestanti a sektári neuznávajú svätých, pripravujú svojich veriacich o možnosť priamej a živej komunikácie s Bohorodičkou a so svätými, oddeľujú sa tak sami od zlatej reťaze svätosti, ktorá siaha až k apoštolom, Bohorodičke a ku Christovi. Totiž kresťanská komunita, ktorá stratila spojenie s touto reťazou, nemôže byť plnohodnotnou cirkvou, pretože nebeská Cirkev víťazná a pozemská Cirkev putujúca sú neoddeliteľne späté. Keď sa akási tzv. „cirkev“ odtrhne od neba – od Matky Božej a svätých –, mení sa len na pozemskú organizáciu a prestáva byť Christovým mystickým telom, ktoré v sebe spojuje živých a mŕtvych, hriešnikov aj svätých.

-SHB-

O TRPEZLIVOSTI

Trpezlivý statočne prenáša prichádzajúce súženia, choroby, utrpenia a môže nezlomne znieť každé pokušenie. (Sv. Efrém Sýrsky)

Kázeň na 2. nedelu po sv. Päťdesiatnici, svätých v našej zemi a na svätej Rusi preslávených

V mene Otca i Syna i Svätého Ducha!

Milovaní v našom Spasiteľovi Isusovi Christovi! Dnes naša svätá Pravoslávna cirkev oslavuje svetlú pamiatku všetkých našich svätých, oslávených Bohom za ich milosrdné skutky a svätý život. Naši svätí sú pozhnanými plodmi svätej pravoslávnej viery, natrvalo zapísaní medzi našim pravoslávnyim národom i ostatných kresťanov.

Spomeňme si, aká bola krajina, naša vlasť, pred prijatím kresťanstva. Divoká a barbarská krajina, v ktorej sa modlám obetovali dokonca aj ľudské obete. Žilo sa tu vo vojnách, zhýralosti, krutosti a násilí. Akonáhle však v našej zemi zažiaril lúč viery, život ľudí sa začal meniť. Slovmi otcov Cirkvi z krutého pohanského národa sa pod vplyvom kresťanskej viery ľudia stávajú mierni. Postupne sa láskavosťou duše, a aj keď spočiatku iba v jednoduchosti viery, oddávajú nášmu Spasiteľovi Isusovi Christovi a Matke Božej.

Oddanosťou svojich životov postupne zasievajú vieru aj u tých, ktorí hľadali im podobný spôsob života pravdy, a tak spoločne predložili svetlý príklad toho, ako žiť vieru a čo všetko kvôli nej podstúpiť.

Uprostred tohto vierou Bohom osvieteného života boli vychovávaní mnohí Boží služobníci, mučeníci, svätí, sväté ženy, blázni pre nášho Isusa Christa. Ani na východ od nás, ani v inej priľahlej krajine, ale v našej zemi pôsobili sv. Cyril a Metod. Naša krajina sa stala na pozvanie sv. Rastislava miestom, kde sa po ôsmych storočiach od zostúpenia Svätého Ducha na svätých apoštolov, usadili rovní apoštolom bratia. V širšom zmysle slova je teda aj naša krajina zemou, po ktorej kráčali, kde učili a zasievali svätú pravoslávnu vieru svätí apoštoli. Aj keď sa radi zoznamujeme s dejinami, tradíciou tradičných pravoslávnych krajín, čo je určite veľmi dobré a potrebné, nezabúdajme, že sme priami nasledovníci rovných apoštolov sv. Cyrila a Metoda a je preto aj našou povinnosťou si túto prijatú pravoslávnu vieru chrániť a svojimi životmi a osobnou svätosťou ju posväcovať, tak medzi našim česko-slovenským národom, ako aj krajín, ktoré navštevujeme.

Naša krajina, podobne ako iné krajiny, vychovala veľkých svätých, ktorí sú uctievaní s láskou aj ďaleko za jej hranicami.. Učeníci sv. Cyrila a Metoda - sedempočetníci, zbožní vladári Václav a Ľudmila, pustovníci sv. Ivan Český, sv. Prokop – monastier v Sázave, sv. Jeroným a iní svätí.

Pravoslávna cirkev na našom území, podobne ako tomu bolo aj na svätej Rusi – (Rusko, Ukrajina, Bielorusko) ako aj v iných krajinách, prežívala mnohé prenasledovania a neprajnosť v upevňovaní svojich koreňov. Prenasledovanie Turkami, unionizmus, svetové vojny, to všetko dalo našej Cirkvi mučeníkov a svätých, ktorých mená sa páčili Bohu, aj keď nám ostali neznáme. Zbožní srbskí veriaci sa prenasledovaní Turkami usadili v okolí Komárna, kde postavili monastier, ktorý stojí až po dnes. Sv. Alexij Karpatoruský, vyznávač, ktorý zápasil s úniou na východnom Slovensku a Karpatskej Rusi, sv. Alexej Tóth, sv. mučeník vl. Gorazd, novomučeníci kňazi protifašistického odboja, ktorí boli umučení v čase 2. svetovej vojny. Pravoslávna cirkev v českých krajinách a na Slovensku nezabúda na obnoviteľov sv. pravoslávia, akými boli archimandrita Andrej Kolomacký, Ignatij Čokina, ako aj na ostatných zbožných kňazov, zvlášť

z obdobia komunizmu, ktorí nás predišli do večnosti. Zbožných rodičov, ktorí dali svoje deti do služby Cirkvi, a z ktorých sa neskôr stali kňazi, biskupi, manželky kňazov a ostatní obetaví spolupracovníci Cirkvi. Nezabúdame na posvätné miesta monastierov a prenasledovaných mníchov v Ladomirovej a Krásnom Brode.

V našej zemi, drahí bratia a sestry, sú tiež preslávení svätí, preto sa radujeme a vďačíme Bohu, že v nich máme v nebi svojich starších bratov, patrónov a príhovorcov, ktorí počujú naše prosby a modlitby.

Obracajme sa na nich s vŕcnou modlitbou, za našu spásu a našu krajinu, aby svojimi modlitbami vyprosovali milosrdenstvo a milosť Božiu k životu a práci, ktorú máme pred sebou. Modlime sa za našich

vладыkov, kňazov a veriacich navzájom, aby na ich modlitby naša miesta Pravoslávna cirkev rozkvitala, aby sa naše novovybudované chrámy naplňali zbožnými veriacimi. Nech prekvitajú naše monastiere tak v Komárne, Hrubej Vrbke, Vilémove, Těšove. Daj, ó Bože, a požehnaj aj zakladajúcemu sa monastieru v Beňatíne, žehnaj tiež našu Alma Máter Pravoslávnu bohosloveckú fakultu a všetkých, na ramenách ktorých s pomocou Božou leží veľká zodpovednosť za výchovu a vzdelanie tak našich študentov, ako aj veriacich a mládeže.

Modlite sa všetci svätí našej zeme k Bohu za všetkých nás! Amen.

Prot. Miroslav Janočko

Očistenie svedomia

Snažte sa chrániť seba od sietí rozprestretých zvonku i vnútri človeka a všemožne prikrýť podobou spravodlivosti. Lahko sa poznávajú podľa toho, že pozbavujú dušu pokojného usporiadania. Kde nie je pokoj, tam sú úklady nepriateľa spásy. Od Christa vychádza pravda a svätá pokora. Pokoj Christov – svedok pravdy. **(Sv. Serafín Vyrický)**

Vedomie je výtvor svedomia a svedomie je slovo a usvedčenie nášho ochrancu daného nám pri krste. **(Sv. abba Dorotej a Ján Lestvičník)**

Lepšie spať na zemi na listoch stromu, s dôverou (so spokojným svedomím), ako bez nej na zlatej posteli. **(Sv. Níl Sinajský)**

Ako sa správne modliť za zosnulých

Ak by tam nebola možná premena duchovného stavu duše, prečo by sa Cirkev od počiatku svojej existencie modlila za zosnulých? Cirkev sa za nich neustále modlí a k modlitbe volá všetkých veriacich, pričom ich učí ako to správne robiť. Pre dušu je osobitne dôležitá modlitebná pomoc počas prvých štyridsiatich dní po úmrtí človeka, čo, samozrejme, vôbec neznamená, že v ďalšom období je nepotrebná či neosožná. Ale aká má byť?

Pri odpovedi na túto otázku je nutné hovoriť o dvoch absolútne odlišných chápaniach modlitby. Jedno je úprimná, srdečná, kajúcna modlitba, uskutočňovaná tak individuálne, ako aj spojená s určitými bohoslužbami. Druhé je prednášanie slov modlitby bez modlitby. Je mi ľúto, ale v našom reálnom živote prevláda to druhé. Častejšie modlitbou nazývame nie obrátenie sa k Bohu so zbožnosťou a skrušeným srdcom, ale prítomnosť na bohoslužbách, či čítanie a spievanie slov modlitieb bez samotnej modlitby, dôsledkom čoho sa samotné liturgické formy pre človeka stavajú pustými, nečinnými slovami. Všetci vieme, že je možné nemodliť sa, keď v chráme iba postávame, iba počúvame chór, iba snívame, možno aj hrešíme a s tak plnou košinou sa vraciame domov. Známa je príhoda, keď sa Ivan Hrozný raz opýtal blaženého Vasila, či je v chráme veľa ľudí a ten odpovedal „dvaja“, no chrám bol pritom celý zaplnený prítomnými. Zdá sa, že iba dvaja ľudia sa v ňom modlili a ostatní tam boli iba prítomní. Takýto vzťah k modlitbe vyčítal aj samotný Pán: **„Tento ľud ctí ma perami, ale jeho srdce je ďaleko odo mňa. Darmo ma však uctievajú, keď ľudským prikázaniam učia, ako Božím učeniam“** (Mt 15, 8-9).

Teda, ak umiera človek, jeho príbuzní sa veľmi často obmedzujú iba na vonkajšiu stránku modlitby: prosia o panychídy, deväťdňovú a štyridsaťdňovú Liturgiu, dávajú lístočky s menom zosnulého, pália sviečky a tak ďalej.

Vzniká tu otázka, **ako pomôcť zosnulému, ako sa zaňho modliť?** Pravoslávna cirkev od samotného počiatku svojej existencie potvrdzuje nevyhnutnosť takejto modlitby, potvrdzuje, že stav duše, ktorá sa po smrti nachádza v okovách démonických vášní, je možné zmeniť. Ved' za koho nás Cirkev volá modliť sa? Za svätých? Nie! Modlíme sa za hriešnikov, ktorým, ako sa zdá, môžu naše modlitby pomôcť zbaviť sa démona mučiteľa. Akým spôsobom? Na toto Pán rovno odpovedal svojim učeníkom, keď nedokázali vyhnať démona: **„Tento rod (démonov) nevychádza ináč, len s modlitbou a pôstom“** (Mt 17, 21). Týmto nám odhalil veľkú pravdu, skryté tajomstvo, že vyslobodenie človeka z otroctva vášní a démonov si vyžaduje nie len modlitbu, ale aj pôst, pod ktorým treba chápať zdržanlivosť svojich nenásytných vášnivých žiadostivostí duše a tela, teda prinútenie sa hoci k minimál-

nej askéze. Svätý Izák Sýrsky napísal: „**Akákoľvek modlitba, v ktorej sa neponamáhalo telo a nepotrúpilo srdce, sa podobá nedonosenému plodu, pretože takáto modlitba v sebe nemá dušu.**“ S takýmto pôstom sa však stretávame veľmi zriedkavo.

Ale vráťme sa k modlitbe za zosnulých. Uvediem neobyčajný príbeh, ktorý je opísaný

v jednom zo starších životopisov svätého Gregora Veľkého, rímskeho pápeža (žil a pôsobil v 6. storočí pred Veľkým rozkolom v Cirkvi v roku 1054). Nemodlil sa za hocakého zosnulého, ale za imperátora Trajana, jedného z najkrutejších prenasledovateľov kresťanov a zároveň najlepších panovníkov rímskeho impéria pre svoju spravodlivosť a starostlivosť o chudobných. Svätý Gregor, dojatý jedným z jeho činov, sa za neho začal silno modliť a postiť. Nakoniec mu bolo zjavené, že jeho modlitba bola vypočutá a prijatá. Ako to chápať? Ved' Trajan nielenže nebol pokrstený, ale kresťanov dokonca prenasledoval. A čo nakoniec počujeme? „**Nech sa nikto nediví, keď povieme, že on (Trajan) bol pokrstený, lebo bez krstu nikto neuzrie Boha, a tretia forma krstu je krstie slzami.**“ A slzami koho? Svätého Gregora. Hľa, aká môže byť moc modlitby, keď je zjednotená s pôstom! Mních Serafím Rose objaňuje „Hoci je to zriedkavý prípad, no dáva nádej tým, koho príbuzní zomreli mimo viery“. Mimochodom svätý Marek Efezský, veľký obhajca pravoslávia, sa na udalosť s Trajanom odvolával ako na fakt, ktorý nevyvoláva žiadne pochybnosti: „Niektorí zo svätých, ktorí sa modlili nie len za verných, ale aj za nečestných, boli vyslyšaní a svojimi modlitbami ich vytrhli z večných múk, ako napríklad prvomučeníčka Tekla Falkonilu a svätý Gregor Dvojeslov cisára Trajana“.

Zdroj: <http://www.aosipov.ru/texts/>

Preložil z ruského jazyka: **Prot. Marek Ignacik**

Prof. Alexej Osipov

OČISTENIE ROZUMU A SRDCA

Cieľ života a práce kresťana – očistenie srdca. (Sv. Ján Kassián)

Rozum pozorného človeka je akoby ustanovený strážca alebo neustály ochranca vnútorného Jeruzalema. Stojac na výšine duchovného videnia, on pozerá okom čistoty na obchádzajúce a zrážajúce sa v jeho duši nepriateľské sily podľa slov žalmistu: „Oko sa mi kochá v mojich nepriateľoch“ (Ž 53, 9). (Sv. Serafím Sarovský)

Tvoje srdce nech bude ku všetkým naozajstné a dobrotivé, aby si získal Boží pokoj. (Abba Izaiáš)

Odporúčania kajúcnikom na ceste k pokániu (6)

Pre jednotlivé typy hriešnikov možno odporúčať:

- a) ľuďom, ktorí privykli k ustavičným zábavám - úprimné vzdychy k Bohu o pomoc, krátke modlitby a návšteva takých chrámov, kde sa bohoslužby vykonávajú s patričnou krásou a veľkoleposťou, kde potreba nových dojmov uspokojovala by sa slávnostnou bohoslužbou a ľubozvučným spevom;
- b) ľuďom, ktorí sú príliš zaujatí životnými starosťami - rozmyšľania o porušiteľnosti či pomínutelnosti všetkého pozemského a o tom, že neznámy je čas smrti, a tiež rozhovor so sebou samým pred spánkom na lôžku;
- c) ľuďom, ktorí sú domýšľaví a nevidia svoje nedostatky - pokorné znášanie hanbení a urážok zo strany blízkych, snahu vidieť v hanbení, výčitkách a nadávkach osôb nám nepriateľsky naklonených poučenie pre seba, poučenie, ako môžeme vidieť naše nedostatky, neviditeľné pre nás, avšak videné našimi blízkymi;
- d) pre ľudí slabó vyspelých či málo rozvinutých v morálnych otázkach - poučné pre dušu čítanie, napr. diela sv. Efréma Sýrskeho, avšak obzvlášť Evanjeliá a v Evanjeliu kázeň na hore Christa Spasiteľa;
- e) pre ľudí so slabó rozvinutým vedomím a s bezmocnou, slabou vôľou - starostlivé rozvíjanie v sebe uvedomenia kresťanských právd a povinností, ustavičné upomínanie o nich, intenzívne úsilie vstúpiť v dušu spasiteľné dogmy v takej miere, aby slúžili ako dostatočná protiváha lenivosti a bezmocnosti vôle;

f) ľuďom, ktorí trpia klamnou hanbou, pripomínanie toho, že pokánie od nás prijíma sám neviditeľne prítomný Christos Spasiteľ, že dočasná hanba je nič pred budúcim odhalením všetkých našich skutkov, že ak my ju prekonáme tu v pozemských podmienkach, skutky spôsobujúce nám hanbu, nebudú spomínané vo večnosti a že nakoniec hanba na

spovedi je svojím spôsobom trest za hriech, preto jej prekonanie vyprosuje nám odpustenie.

Pre pozdvihnutie a rozvinutie kajúcich citov svätí otcovia všeobecne všetkým kresťanom odporúčajú úvahy o dogmách kresťanskej viery a obzvlášť o všadeprítomnosti Božej, o nepostihnuteľnej a nevýslovnej Božej láske k človeku, Bohom Otcom zjavenej v poslanom Synovi Božom na Zem a Božím Synom zjavenej v utrpeniach na kríži a smrti za ľudí, a taktiež úvahy o tom, že je neznámy a neodvratný čas smrti a o poslednom osude človeka. „Činorodý um, píše sv. Ján Lestvičnik, má mnohé činnosti: priúča sa láske k Bohu, pamätaniu na smrť, pamäti Božej, Kráľovstvu nebeskému, horlivosti svätých mučeníkov, všadeprítomnosti samého Boha podľa slov žalmistu: „**Stále si staviam Hospodina pred seba**“ (Ž 15, 8), pamäti

svätých a rozumných mocností, pamäti o východe duše, trýznení, mučení a večnom odsúdení...Myšlienka na smrť, pokračuje sv. Ján, rodí čistotu nekonečne vzrastajúcu v zdokonaľovaní a vedie k činnosti bezmedznej“ (Lestvica, Slovo 6, §§ 15, 19).

Po prinesení ozajstného pokánia zanechanie hriešneho života sa uskutočňuje nefahko a nie odrazu, hoci by kajúcnik rozhodol sa zanechať hriech a viesť čistý život; a tak ako odmietnutý hriech napomína o sebe, tak v duši toho, kto urobil pokánie, nemôže byť plné zmierenie a uspokojenie. Tak ako postihnutý dlhotrvajúcou chorobou nemôže v jednom okamihu získať zdravie, tak nemožno v krátkom čase premôcť vášne alebo hoci len jednu z nich. A skutočne, kto viedol boj so vžitými návykmi (napr. fajčenie, drogy a pod.), ten zo skúsenosti pozná silu hriešnych návykov. „Keď rana je ešte nová a čerstvá, hovorí sv. Ján Lestvičnik, vtedy sa pohodlne lieči, avšak zastarané, ponechané v nedbanlivosti a zanedbané rany nepohodlne sa liečia, lebo pre svoje liečenie vyžadujú už veľa námahy, rezania a dezinfikovania. Mnohé rany od ustrnutia stávajú sa nevyliciteľné, avšak, **„u Boha je všetko možné“** (Mt 19, 26. Slovo 5, § 30, cit. dielo, s. 97). Zanechaný hriech ponecháva v človeku potrebu k nevy-

hnutným dojmom, podráždeniam a sebaobetovaniu, prekonáva city spomínaním na predošlé radosti, potešenia a neviazané rozptýlenia, vyvoláva smútok, túžbu a formuluje rôzne sofizmy (úmyselne klamný, zdanlivo správny, často dvojzmyselný úsudok, podávaný prefíkanou formou; sofizma) v prospech uspokojenia ostatných potrieb alebo, ak to sa nepodarí,

privádza do rozpakov svedomie bývalými nevyhnutnosťami (potrebami) a usiluje sa vrhnúť dušu do priepasti sklúčenosti a zúfalstva. Prepodobná (ctihodná) Mária Egyptská, rozpráva o boji so svojimi hriešnymi náklonnosťami a návykmi, po odobratí sa do púšte, hovorí: **„Ver mi, otče Zosima, sedemnášť rokov som prežila v tejto púšti bojujúc so svojimi nerozumnými žiadostivosťami ako s krvilačnými zvermi. Lebo keď som začala jesť potravu, vtedy sa prebúdzalo želanie na mäso a ryby, ktoré som mala v Egypte, a keď som chcela uhasiť smäd, prebúdzalo sa želanie na víno, ktorého som kedysi veľa pila; tu som nemala ani vodu, keď ma páľil smäd; silne ma znepokojovalo aj želanie spievať nemravné piesne, ktoré som kedysi spievala, avšak spomínajúc na mnou dané sľuby, pred ikonou Bohomátky a bijúc sa do prs, so slzami som sa modlila, aby boli odohnané odo mňa tieto myšlienky“** (Četi-Mineja, 1.apr.). Iba po 17. rokoch takéhoto ťažkého a každodenného boja prepodobná Mária vyhladila zo svojej duše ju deprimujúce stopy predošlého hriešneho a vášňami naplneného života. Takto aj od každého k Bohu sa vracajúceho hriešnika vyžaduje sa pevné rozhodnutie, neustála trpezlivosť a ustavičná odvaha v boji so zvyškami v duši odmietnutého hriechu.

Prot. Peter Kormanik

O NEHODNEJ ÚČASTI NA EUCHARISTIÍ (Výklad sv. Jána Zlatoústeho)

„Lebo kto je a pije nehodne, je a pije si odsúdenie, nemysliac na Telo Pána. Preto je medzi vami veľa slabých a chorých a viacerí umierajú. Keby sme však sami seba súdili, neboli by sme súdení“ (1Kor 11, 29-31).

„Lebo, kto je a pije nehodne, je a pije si odsúdenie“. Čo to hovoríš? Prameň toľkých dohier, hostina dávajúca život, sa mení na odsúdenie? Nie v svojej podstate, hovorí Pavol, ale z vôle prijímajúceho. A tak ako Christov príchod, ktorý nám priniesol veľké a nevysloviteľné blaha, privodil odsúdenie tých, ktorí Ho neprijali, tak aj táto sviatosť privádza trest na nehodne prijímajúceho. Prečo **„je si odsúdenie“?** **„Nemysliac na Telo Pána“**, znamená neuvažujúc, nepredstavujúc si, ako sa patrí, veľkosť predložených Darov, neuvažujúc o dôležitosti Daru. Ak by si v plnosti chápal, kto je pred teba predložený a komu On seba predkladá, nepotreboval by si žiadne dohovárание. To jediné by ti stačilo, aby v tebe bola vzbudená úplná zbožnosť, ak si, samozrejme, nepadol príliš hlboko. **„Preto je medzi vami veľa slabých a chorých a viacerí umierajú“.** Ako príklad už neuvádza iných, ako to urobil v besede o obetovanom idolom, kde hovoril o dávných udalostiach a útrapách (Hebrejov) v púšti, ale samotných Korintňanov, čo jeho slovám pridáva viac presvedčivosti. Povedal: **„Je si odsúdenie“**, a: **„bude vinný“**, a aby neostalo len pri slovách, ukazuje aj na činy, samotných Korintňanov volá za svedkov, čo pôsobí silnejšie než hrozba, a tiež to znamená, že tá hrozba už prešla do činov. Neuspokojac sa s tým, im pripomína peklo a svoje slová potvrdzuje strašiac ich zo všetkých strán, riešiac otázku, ktorú predkladá. Mnohí sa rozpačito navzájom pýtajú: čo spôsobuje predčasné smrteľné prípady, čo dlhotrvajúce choroby? Apoštol hovorí, že príčina v mnohých z nečakaných nešťastí spočíva v hriechu.

Povieš: A tí, čo žijú zdravo, dosiahli pokročilý vek, nie sú hriešni? Môže to niekto povedať? Prečo, povieš, aj oni nie sú trestaní? Lebo tam budú podrobení tvrďšiemu trestu. No my, ak budeme chcieť, nebudeme trestaní ani tu, ani tam. **„Keby sme však sami seba súdili, – hovorí apoštol, – neboli by sme súdení“.** Nepovedal: ak by sa trestali, alebo mučili, ale: ak by si svoje hriechy chceli priznať, sami seba odsúdiť, vyhlí by sa trestu aj tu, aj tam. Kto odsudzuje sám seba, Boha činí dvojnásobne milosrdným – aj priznaním svojich hriechov, aj pripravenosťou ich viac nekonať. No my nechceme

robiť ako treba ani túto ľahkú vec, pritom nám nehrozí trestom spolu so svetom, ale šetrí nás, hroziac iba tunajším trestom, ktorý je dočasný a obsahuje veľa útechy. Tunajší trest oslobodzuje od hriechov a dáva sladkú nádej na budúcnosť, ktorá uľahčuje terajšie (utrpenia). Týmto chce slabých potešiť a druhých urobiť horlivejšími.

Zdroj: <http://bible.optina.ru/new:1kor:11:29>

Preložil z ruského jazyka: **Prof. Marek Ignacik**

Posmrtný život po Christovom Vzkriesení

V kresťanskom svete je dnes táto udalosť chápaná rôzne. Západná liberálna teológia úplne popiera možnosť Christovho zostúpenia do pekla v doslovnom zmysle a tvrdí, že texty Svätého Písma venované tejto tematike treba chápať metaforicky. Tradičná katolícka dogmatika trvá na tom, že Kristus po svojej smrti na kríži zostúpil do pekla iba preto, aby odtiaľ vyviedol starozákonných spravodlivých. (Tým sa myslí iba to miesto Šeol, predpeklie, kde sa nachádzali Boží spravodliví.) Podobné chápanie je rozšírené aj medzi pravoslávnyimi kresťanmi.

No na strane druhej sa už v Novom Zákone hovorí o tom, že Christove kázanie v podsvetí bolo určené nekajúcim sa hriešnikom (1Pt 3, 18 – 21) a v bohoslužobných textoch Pravo-slávnej cirkvi je neraz zdôraznené, že keď Kristus zostúpil do pekla, otvoril cestu k spásu všetkým ľuďom a nielen starozákonným spravodlivým. Taktiež sa hovorí o Christovom víťazstve nad smrťou, o úplnom vyprázdnení pekla a o tom, že po Christovom zostúpení do podsvetia v ňom neostal nikto okrem diabla a démonov.

Ako zladať tieto dva pohľady a aká bola pôvodná viera Cirkvi?

V žiadnom kánonickom Evanjeliu sa priamo nehovorí o Christovom zostúpení do pekla. V Evanjeliu podľa Matúša sú spomenuté Christove slová o trojdňovom Jeho prebývaní vo vnútri zeme. **„Tak ako bol Jonáš v bruchu veľkej ryby tri dni a tri noci, tak bude aj Syn človeka v lone zeme tri dni a tri noci“** (Mt 12, 40).

V kresťanskej tradícii je príbeh proroka Jonáša považovaný za predobraz Christovho zostúpenia do podsvetia. Viera, že Isus Kristus po svojej smrti na kríži zostúpil do priepasti podsvetia, je jasne vyjadrená v Skutkoch apoštolov a to v reči ap. Petra, prednesenej v deň zostúpenia Svätého Ducha na apoštolov: **„Ale Boh Ho (Isusa) však vzkriesil a zbavil múk smrti, lebo Ho nemohla držať vo svojej moci...“** (Sk 2, 24).

Ak by sa Kristus po tom, čo zostúpil do podsvetia, zmlouval len nad starozákonnými spravodlivými, ktorí očakávali Jeho príchod, v čom by v skutočnosti spočíval zázrak? Ak by Kristus oslobodil z podsvetia iba spravodlivých a hriešnikov by tam nechal, čomu by sa

divil „anjelský zástup“? V jednej z večerných modlitieb, ktorú sa modlia študenti na seminári a na ktoré mám veľmi pekné spomienky z čias štúdia, čítame aj modlitbu sv. Jána Damaškého: **„Ášče bo právedníka spasěši, ničtőže vělje: i ášče čistáho pomíljuješi, ničtőže dívno: dostőjni bo súť mílosti Tvojeja“**... Ak by Christos spasil iba tých, ktorí si to zaslúžili podľa práva, potom by to nebol akt milosrdenstva, ale skôr vyrovnanie dlhu a nastolenie spravodlivosti. **„Ášče bo od díl spasěši mja, níšť sé blahodát i dár, no dólh páče“**, hovorí sa v 8. ranej modlitbe.

Ďalšou otázkou je, či všetci odpovedali na Christovo kázanie, či za Ním išli všetci, a či všetci nakoniec boli spasení. Na to v liturgických textoch nenachádzame priamu odpoveď. Vyplyva z nich, že možnosť uveriť alebo neuveriť ostala na tých, ktorí práve prebývali v pekle, a že do raja Christa nasledovali všetci, ktorí v Neho „uverili“.

Všetci sa asi zhodneme na tom, že tajomstvo spásy človeka je natoľko zložitá a osobná, že pomaly začíname chápať, prečo nám Christos o posmrtnom živote zanechal len jedno podobenstvo. Zistili sme, že Christos v Getsemane trpel možno ešte viac ako na samotnom kríži. **„Otče môj, ak je možné, nech ma minie tento kalich. Ale nie ako ja chcem, ale ako Ty“** (Mt 26, 39). Modlitba, ktorej duchovná sila je nepredstaviteľná a dovedla Syna Božieho až za hrob, priamo do toho najtemnejšieho miesta. On tam kázal všetkým, aby každý človek, ktorý kedy žil, mal možnosť poznať a uveriť v Christa. A či už všetci uverili alebo neuverili nie je potrebné zisťovať. Tak ako ani teraz v tejto chvíli nevieme, kto skutočne verí, z tých, čo žijeme na tejto Zemi, a či raz dôjdeme do Božieho príbytku. A to všetko by som zakončil slovami ap. Pavla: **„Teraz teda zostáva viera, nádej a láska, tieto tri, ale najväčšia z nich je láska“** (1 Kor 13, 13).

Jerej Viktor Čabiňak

KOMU A KOĽKO ODHAĽOVAŤ SVOJE POCITY

Nie pred všetkými odhaľuj svoje myšlienky, ale len pred tými, ktorí môžu uzdraviť tvoju dušu. **(Sv. Anton Velký)**

Снина уділила статус честного жителя отцюви духовному Михайлови Гаверчакови

Місто Снина оцінило особність православного духовного мітр. прот. Мґр. Михайла Гаверчака а уділило му найвысше особне визнаменаня In memoriam. Представителі міста підкреслили ёго вклад при будованю містной церковной общіны і розвиток добрых одношін і меджінабоженського діалогу зо жытелями міста і окресу Снина.

Сполочну пропозицію на оцініня духовного отця Михайла Гаверчака подали Православна церковна общіна Снина і родина отця Гаверчака сімболічно на пятый юбілей ёго смерти. Пропозицію підпорив і таёмник Уряду Пряшівской православної епархії в Пряшови мітр. прот. Мґр. Михайл Швайко. З данов пропозицієв ся стотожнила і пані пріматорка Інж. Даньєла Галандова, котра ю передложила Міському заступительству в Снині. Наслідно сниньскы посланці схвалили дня 07. апріля 2022 пропозицію на уділіня верейных оцінінь міста Снина за рік 2021, враховано статусу честного жителя мітр. прот. Мґр. Михайла Гаверчака.

Святочному одовзданю оцініня передходив парастас, молитва за душу помершого отця Гаверчака, в церкви Вознесєня Ісуса Хріста. Молитву служили православны священници зо Снины – мітр. прот. Ігор Кереканіч і єрей Любош Савчак, Стаціна – мітр. прот. Ян Гліганіч, Уліча – мітр. прот. Боріс Грустіч і Кленовой

– мітр. прот. Іван Білорускый. На конєць ся вшыткым, котры брали участь, приговорив отець Ігор, котрый сі заспоминав на отця Гаверчака а зарівно високо оцінив гєсто представителів міста вочі ёго особі. Уділіня статусу честного жителя тотіж поважує не лем за оцініня заслуженой діялности отця Михайла, але і цілою Православною церковной общіны, котра є інтегралнов частєв Снины уж веце як три декады.

Одовзданя статусу честного жителя мітр. прот. Мґр. Михайлови Гаверчакови In memoriam ся одбыло в Домі културы як часть святочного вечера одовздаваня верейных оцінінь Міського заступительства в Снині і оцінінь пріматоркы міста Снина за рік 2021. Запис до памятной книги міста зреалізовав духовный отець Ігор Кереканіч а декрет і скляянню

плекету з рук пані приматорки перевзяв Йосиф Бадида, внук отця Михала, кедьже матушка Марія на славности, зо здравотных доводів, не могла брати участь.

Михаїл Гаверчак ся народив 05. новембра 1939 в прекраснім русиньскім селі Грабова Розтока, де пережив і своє дитинство, але за стяжених условий, кедьже барз скоро му умер мілований отець. В році 1958 наступив на Православну богословску факулту в Пряшові, што мож поважовати, в часох перенаслідованя церкви і віруючих, за skutочно одважне рішіня. На діакона був рукоположений (высвячений) дня 25. фебруара 1962 а на священника уж 11. марца 1962 преосвіченим владыком Доротеєм в церквѣ св. князя Александра Невского в Пряшові. Пособив в парохіях в Шмыговці, Кленовій а найдовше, цілых 25 років, в Снині (1988 – 2013).

Отець Михаїл пришов до Снина в часох, коли ся місто ставать новым домовом про православных віруючих зо сел выслених про выставбу водного діла Старина, але і з далшых сел улічской, ублянської і гостовіцької долины а приспівать ку їх легшій інтеграції в новім середовищу. І дякуючі нѣму ся православны Русины стали за остатны десятьроча природнов частѣв міста Снина.

Зо Снинов ся розлучів сімболічно з нагоды цінного юбіляя - 50 років священницкой службы, коли му за успішну сполупрацу дяковав і втогдышній приматор інж. Штефан Міловчїк. За свою роботу у виниці Христовій був поступно оцінений представителями Православной церкви в чеських країнах і на Словакії многыма церковныма визнаменаньями.

Мітр. прот. Михаїл Гаверчак одовздав свою несмертельну душу Господу Богу дня 28. юна 2016. Вічна єму память і блаженный покой!

Сердечна вдяка за узнання особности духовного отця Михаїла належить пані приматорці Галандовій, посланцѣм Містьского заступительства в Снині, віруючим з містной Православной церковной общіны, як і вшиткым Снинчанам. Най спомінка на того выняткового чоловіка, мужа, отця, дідка і священника нігда не выблідне а памятка на нѣго нігда не выгасне!

Йосиф Бадида
внук отця Михаїла Гаверчак
член ОЗ Русиньска оброда і Лабірьскы Русины

MEDZI NEBOM A ZEMOU (XI)

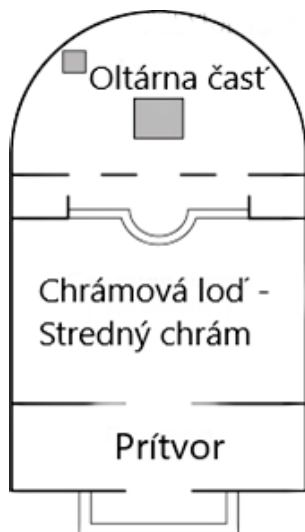
„O svätim chrámi sém, i s víroju, blahovínijem i stráchom Bóžijim vchoďáčich vôň, Hóspodu pomólim-sja“ (Za tento svätý chrám a za tých, ktorí doň s vierou, zbožnosťou a bážňou Božou vchádzajú, k Hospodinovi pomodlime sa).

Rímsky biskup Sixtus bol prenasledovaný cisárom Valeriánom a ukrýval sa v katakombách pod Rímom, kde slúžil bohoslužby. Kedže ho niekto zradil, chytili ho a mučili rovno pred obetným oltárom – prestolom, na ktorom slúžil svätú Liturgiu. Spolu s ním bol chytený aj jeho arcidiakon Lavrentius, ktorého pohania upálili na rozžeravenom rošte. Zachovali sa nám dokonca aj jeho slová, ktoré obrátil k svojim mučiteľom: „Už som z tejto strany upečený, prevrátte ma na druhý bok“. Tieto slová silne zasiahli jeho mučiteľov, ktorí nakoniec tiež uverili v Christa.

V katakombách svätej Agnesy na Via Nomentana v Ríme sa nachádza množstvo gréckych nadpisov a liturgických textov, z ktorých je nám jasné, že v tomto krvou zaliatom Ríme sa počas bohoslužieb používal predovšetkým grécky jazyk. V týchto katakombách vidíme symbolické obrazy, biskupské stolce, jednoduché krstiteľnice, množstvo lampád, ktoré sú pokropené krvou svätých mučeníkov. Archeológ Padre Marchi, ktorého tiež nazývajú „Kolumbusom katakomb“, napočítal približne 6 až 7 miliónov hrobov svätých mučeníkov, pochovaných v katakombách. Kresťania tohto ťažkého obdobia prichádzali do katakomb s veľkým rizikom straty vlastného života, aby sa mohli zúčastniť na bohoslužbe. No my, dnešní kresťania, neprichádzame do chrámu na bohoslužbu, hoci nemáme nijaké prekážky alebo prenasledovanie a keď aj prichádzame, tak často s chladnými srdcami. Aby sa naše srdcia znovu zohriali svätým plameňom, ktorý horel v srdciach týchto kresťanov, je dôležité skutočné pokánie, pokora, skrušenosť a slzy. Musíme zmeniť svoj život tak, aby náš život sám hovoril o viere a zároveň slúžil ako príklad ostatným.

Pravoslávny chrám sa delí na tri časti:

1. prítvor – prvá časť, kde sa vchádza do chrámu,
2. stredný chrám alebo chrámová loď, ktorá sa končí pred ikonostasom,
3. oltárna časť, ktorá je obrátená na východ.

Prítvor sa v prvotnej Cirkvi používal pre tých ľudí, ktorí ešte neboli pokrstení – katechumeni. Ranokresťanská Cirkev používala tento priestor aj pre tzv. kajúcnikov, ktorí porušili kánony Cirkvi a nemohli sa zúčastňovať na svätej Eucharistii. Zároveň títo kajúcnici nemohli vstúpiť do stredného chrámu a byť účastní na celej Liturgii, ale spolu s katechumenmi museli odísť z chrámu. V tomto prítvore sa nachádzali všetci, ktorí spravili nejaký ťažký hriech. Cirkev bola v prvých storočia prísna na toho, kto spáchal ťažký hriech. Ak by aj dnes bolo rozdelenie v chráme na plačúcich a kajúcnikov, všetci by sme boli spolu s kňazom v prítvore. Tam je naše miesto.

V roku 283 bol v Antiochii biskupom Vavila. Keď miestny kráľ padol do ťažkého hriechu a chcel v deň Paschy vojsť do chrámu, svätý Vavila mu v tom zabránil a povedal mu, že ak od srdca učiní pokánie, môže vojsť dnu. To znamená, že kráľ musel pred všetkými odkryť svoj hriech, urobiť pokánie a prijať epitímiu. V opačnom prípade zostane sedieť v prítvore ako všetci jemu podobní, aj napriek tomu, že je kráľ. Ten deň do vnútra chrámu nevstúpi. Kráľ po prvom zvolaní „Christos voskresel!“ vstal, zobral svoju družinu a odišiel.

Podobný prípad sa stal so svätým Ambrózom, biskupom milánskym. Ambróz zakázal byzantskému cisárovi Theodosiovi Veľkému vojsť do chrámu, pretože prikázal zabiť tisíce nevinných ľudí na hypodróme (štadión, kde sa konajú preteký) v meste Solún.

Tretí prípad sa stal s konštantínopolským patriarchom Poliektom. Tento patriarcha nedovolil cisárovi Nikiforovi vojsť do chrámu svätej Sofie, pretože sa protizákonne zosobášil s Theofániou. Len čo prišiel cisár do prítvoru chrámu svätej Sofie, vyšiel k nemu patriarcha a nedovolil mu vojsť. Prosil ho, aby učinil pokánie pred celým národom, vyspovedal sa pred všetkými, splnil epitímiu, ktorú mu dá patriarcha, a potom mu dovolí vojsť do chrámu.

V prítvore na západnej stene chrámu sa vyobrazuje strašný (posledný) súd a peklo, aby tí, ktorí mali epitímiu a nemohli vstúpiť do chrámu, videli čo ich čaká, ak sa nebudú

kajať zo svojich hriechov. Na východnej strane steny sa vyobrazuje nádhera a veľkoleposť Raja, dvere, ktoré sú stále otvorené pre tých, ktorí sa kajajú a spovedajú zo svojich hriechov. Takéto vyobrazenia môžeme vidieť v prítvoroch atoských monastierov, ale aj v iných monastieroch a chrámoch po celom svete.

Stredný chrám a oltár symbolizujú nebo a zem. Chrámová loď alebo stredný chrám symbolizuje zem a oltár symbolizuje nebo. My všetci, ktorí sa nachádzame v strednom chráme, patríme do „bojujúcej Cirkvi“. Na ikonách okolo nás spolu s mučeníkmi, prepodobnými, svätiteľmi, prorokmi, anjelmi, je bojujúca na Zemi prítomná aj „vítaná Cirkev“, čiže bojujúca na Zemi a vítaná na Nebi tvoria jednu Christovu Cirkev v každom chráme. Medzi stredným chrámom a oltárom sa nachádza ikonostas s ikonami Christa, Bohorodičky, svätých, apoštolov, prorokov a anjelov.

V prvých storočiach kresťanstva ikonostas neexistoval, prvýkrát sa objavuje až v polovici 7. storočia. Keď sa pozrieme do rímsko-katolíckeho chrámu, vidíme tam hlavne sochy, ikonografia na stenách tam fakticky neexistuje. Väčšinou sa tam stretávame s malbami zo života Christa, poprípade v starých gotických kostoloch sa nachádzajú rôzne bočné oltáre, na

ktorých sú namaľované výjavy zo života rôznych svätých. U protestantov je toho ešte menej, keďže oni nezobrazujú okrem Christa nič, keďže nemajú ani svätých. Najviac bojujú proti ikonám Svedkovia Jehovovi, ktorí ich považujú za modly. Až na konci 8. storočia na 7. všeobecnom sneme boli ikony vrátené do chrámu a určená presná teológia a terminológia ich zobrazovania a chápania toho, čo sa na nich zobrazuje. Neklamame sa materiálu, z ktorého je ikona zhotovená, ale tomu, kto je na ikone zobrazený.

Z histórie sa dozvedáme, že po vyhnaní našich žiakov Cyrila a Metoda z Veľkej Moravy odišli na juh do Bulharska a na Ochrid. Aj prijatie kresťanstva v bulharskom národe začalo z jednej ikony. Bola to ikona, ktorá zobrazovala budúci Boží súd nad ľudským pokolením. Túto ikonu ukázal a vysvetlil kráľovi Borisovi svätý Metod. Táto ikona mala na kráľa taký ohromný vplyv, že sám kráľ uveril v Christa a spolu s ním aj bulharský národ. Preto sa aj naši svätí Cyril a Metod stali veľkými slovanskými ohlasovateľmi Christovej Cirkvi.

Jeden človek raz prechádzal okolo jedného dreveného domu a pomyslel si, že sa zastaví v tomto dome a navštívi človeka, ktorý v ňom žije. Vošiel k nemu a začal mu rozprávať o Bohu. Všimol si, že v dome nie sú žiadne ikony a tak mu o nich začal rozprávať. Kresťan sa ho spýtal, čo je ikona. Tento cudzinec vybral jednu ikonu zo svojej tašky a dal mu ju. Potom mu vysvetlil, ako sa treba pred ikonou modliť. Tento kresťan sa zaradoval natoľko, že pri prvej príležitosti išiel do mesta a kúpil si ikonu Bohorodičky, pretože sa mu páčilo, že držala malého Christa na rukách. Potom uvidel ikonu svätého

Dimitrija s kopijou a povedal si: „Aj toho zoberiem, aby ma ochraňoval od nepriateľov a zoberiem aj tohto pekného svätého“ (bol to svätý Nikolaj). Priniesol ich do svojho domu a začal sa modliť k týmto ikonám. Prešlo niekoľko dní a keď nebol doma, prišli do jeho domu zloději a ukradli mu všetko, čo mal, len tieto tri ikony nechali. Keď prišiel domov, uvidel svoj dom prázdny. Pristúpil k ikone Bohorodičky a hovorí: „Ty sa musíš starať o mládenca, umývať ho, kírmiť, nemáš čas“. Prichádza k svätému Dimitrijovi a hovorí: „A ty, pokiaľ si sa postaral o koňa a osedlal ho, zloději ušli. A ty, obrátiac sa k svätému Nikolajovi, čo si robil? Nič si nerobil! Prečo si neochránil veci? Za to ťa z môjho domu vyženiem!“ Zobral ikonu svätého Nikolaja do rúk a zavesil ju vonku na prednú stranu domu. „Zostaneš tu, pokiaľ sa mi moje veci nevrátia!“ Na nasledujúce ráno prichádzajú zloději a prinášajú veci, ktoré mu ukradli. „Rýchlo ich zober, pretože jeden stavec nás zbil skoro do smrti!“ Takýmto spôsobom vrátil svätý Nikolaj veci to-muto človeku späť. (Pokračovanie)

Zdroj: АНАГНОСТОПУЛОС, С.: 2016. Беседы о литургической жизни Церкви. Санкт-Петербург. 2016, s. 69.

ThDr. Ján Pilko, PhD.

O SVÄTOM PÍSEME

V skutočnosti by sme nepotrebovali pomoc Písem, ak by sme viedli vhodný život, tak čistý, žeby nám namiesto kníh slúžila blahodať Ducha a naše srdcia boli popísané Duchom tak, ako písma atramentom. No preto, že sme tú blahodať odmietli, používame aspoň ten druhý spôsob. Že ten prvý bol lepší, nám ukázal samotný Boh slovom aj skutkom. V skutočnosti s Noemom, Abrahámom a jeho potomkami, ako aj s Jóbom a Mojžišom, Boh hovoril nie cez písma, ale priamo, lebo ich mysle nachádzal čistými. Keď celý hebrejský národ padol do samotných hĺbok bezbožnosti, vtedy sa objavili písma, dosky Zákona a na nich poučenia. Tak to bolo so svätými nielen v dobe starozákonnej, ale, ako vieme, aj v dobe novozákonnej. Boh aj apoštolom nedal hocičo napísané. Namiesto písem im prisľúbil darovať blahodať Ducha. Povedal im: „**Ten vám pripomenie všetko**“ (Jn 14, 26). A aby ste vedeli, že takýto spôsob (komunikácie Boha so svätými) bol omnoho lepší, počujte, čo hovorí ústami proroka: „**Zanechám vám novú zmluvu, svoj zákon vložím do ich vnútra a vpišem ho do ich srdcí, všetci Ma budú poznať**“ (Jer 31, 31-34; Jn 6, 45). Aj Pavol, ukazujúc na túto nadradenosť, hovoril, že dostal zákon (napísaný) **nie na kamenných doskách, ale na doskách živého srdca** (2Kor 3, 3). No preto, že sa postupom času jedni odklonili od pravého učenia, druhí od čistoty života a morálky, sa znovu objavila potreba poučať sa písmami. Premýšľajme, aké nerozumné bude, ak my, ktorí sme mali žiť v čistote, aby sme nepotrebovali Písma, a namiesto kníh sme svoje srdcia ponúkali Duchu, stratiac tú dôstojnosť a majúč potrebu Písma nebudeme používať ako treba aj tento druhý liek? Ak je hodné výčitiek už to, že potrebujeme Písmo a k sebe nepritahujeme blahodať Ducha, premýšľajme, aká bude naša vina, ak nebudeme chcieť používať ani túto pomoc, a Písmom budeme pohrdať, ako niečím zbytočným a nepotrebným, a tak na seba privádzať ešte väčšie nešťastia? (Sv. Ján Zlatoustý)

Ako bude človek spasený

Ako bude človek spasený, ako bude oslobodený od zla, ktoré ho trápi? Odpoveď nám dáva Božie slovo: „**A niet v nikom inom spásy, lebo ani niet pod nebom iného mena, daného medzi ľuďmi, v ktorom máme byť spasení**“ [Sk 4, 12].

Človek sám nemôže byť spasený. Potrebuje Boží zásah, ktorý sa uskutočnil vtelením Božieho Syna. Christos prišiel na svet, aby zachránil človeka. Kríž a zmŕtvychvstanie Christa zachraňujú človeka.

Hriech bol prekážkou, aby bol človek spasený. Tento hriech odstránil Christos svojou smrťou. Teraz môže byť človek spasený, stačí, ak chce. Christos prišiel na svet, aby zachránil hriešnika, prišiel, aby oslobodil človeka od zla, prišiel, aby navrátil človeka k Bohu.

Ale pri spásе človeka musí spolupracovať aj samotný človek. Ako sa zo svojej slobodnej vôle vzdialil od Boha, rovnako tak sa zo svojej slobodnej vôle musí opäť vrátiť. Pri spásе človeka sú rozhodujúce dve veci: pokánie a viera. Christos kázal: „**Kajajte sa a verte v Evanjelium**“ (Mk 1, 15).

Prvým krokom k spásе človeka je pokánie. Tak kázal Christos, Ján Krstiteľ a apoštoli. Bez pokánia človek nemôže byť spasený. Pokánie je, aby človek uznal svoju hriešnosť a prosil o Božie milosrdenstvo.

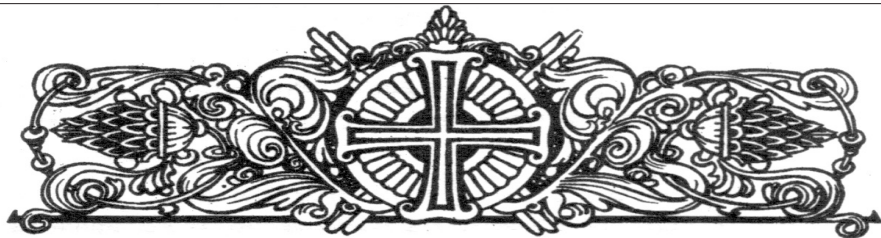
Nech ťa ani nenapadne myšlienka, že nepotrebuješ pokánie. Všetci sme dlžníci, služobníci pred Bohom. Všetci sme porušili Božiu vôľu, jeden viac, iný menej. Nemyslí si, že tvoj dlh voči Bohu je malý alebo veľký. Ty ho nemôžeš splatiť. Jestvuje len jeden spôsob, ako ho splatiť: tvoje pokánie pred Bohom.

Čo je pokánie? Pokánie je odstraňovač. V tomto živote všetci robíme chyby. Robili sme chyby, keď sme boli deti, keď sme vyrástli. Náš život je plný chýb. Ale ľudia majú odstraňovač na chyby, ktoré robia. Ktorý žiak, ktorý učiteľ nemá so sebou niečo, čím by opravil chybu? Tento odstraňovač dal Boh Cirkvi a je ním pokánie. Beda, ak by nebol odstraňovač – pokánie, pretože by nebola spasená žiadna duša. Kolkí z nás použili odstraňovač, ktorý sa nazýva pokánie?

Zdroj: <https://www.pravoslavnekrestanstvo.sk/katechezy/ako-bude-clovek-spaseny/>

Prof. P. Panagiotidis

NIEKTORÉ ČRTY HISTORICKÉHO ASPEKTU PÔSTU A JEHO UPLATNENIE V CIRKVI (2)

Petrov pôst – apoštolský

Za sv. Štyridsiatnicou v poriadku ročných období nasledoval letný Petrov pôst, ktorý predchádza sviatku sv. apoštolov Petra a Pavla. Svoj počiatok má tiež v hlbokej kresťanskej starobylosti. Už sme hovorili o tom, že v ročnom kruhu sú tak sviatky, ako aj pôsty zasvätené jednej pamiatke Isusa Christa, iné pamiatke Presvätej Bohorodičky a nakoniec aj pamiatke svätých. K poslednej skupine patrí aj pôst nazývaný Petrov. Cieľ i zámer sv. Cirkvi pri ustanovení tohto pôstu sú očividné. My oslavujeme dni svätých a cez túto oslavu sa istým spôsobom zúčastňujeme na ich nebeskej radosť; no my by sme sa mali zúčastňovať aj na ich zápasoch, ktorými si títo svätí kliesnili cestu k nebeským radostiam, zápasoch, medzi ktorými pôst vždy zaberá dôležité miesto. Túto povinnosť otcovia Cirkvi najviac pocitovali vo vzťahu k prvotným učiteľom – božským apoštolom a preto aj ustanovili na ich počesť pôst, ktorý volá kresťanov k skutkom podľa príkladu svätých apoštolov. Jeden z takýchto príkladov poslúžil ako priamy dôvod ustanovenia Petrovho pôstu. Máme na mysli ten pôst, ktorým apoštoli, po zostúpení na nich Svätého Ducha pripravovali sa na celosvetovú kázeň. A keď aj oni sami vysielali niekoho na misijné dielo šírenia Christovho Evanjelia, tak vysielali ho nie inak ako s modlitbou a pôstom. Kniha Skutky apoštolov hovorí o tom, že keď Saul (budúci apoštol Pavel) a Barnabáš mali byť vyslaní na misijné slúženie, toto ich misijné vyslanie stáva sa dielom Ducha Svätého za pomoci modlitby a pôstu. V Skutkoch apoštolov čítame: „**Keď raz slúžili Pánovi** (vyššie v texte sú ako služobníci uvedení proroci a učelia) **a postili sa, riekol Duch Svätý: Oddelte mi Barnabáša a Saula do práce, do ktorej som ich povolal. Nato sa postili a modlili; potom skladali ruky na nich a prepustili ich**“ (Sk 13, 2-3).

A tak môžeme jednoznačne povedať, že počiatok Petrovho pôstu sa datuje od najstarších dôb kresťanstva. Pravda, treba pripomenúť, že vo svojej súčasnej podobe Petrov pôst je ustanovením pomerne neskoršej doby: predstavuje v sebe spojenie dvoch starobylych kresťanských pôstov, ktoré sa zachovávali v Cirkvi takmer súčasne. Prvý pôst sa začínal týždeň po Päťdesiatnici, konkrétne po Nedeli všetkých svätých, a trval 7 dní. Druhý pôst – tiež 7-denný bol zachovávaný pred sviatkom Petra a Pavla. O prvom pôste zmieňujú sa Apoštolské ustanovenia v 5. knihe, 19. kapitole. Pápež Lev ustanovenie tohto pôstu pripisuje samotným apoštolom. Inokedy sa tieto dva pôsty spájali do jedného a to, keď medzi nedelou všetkých svätých a sviatkom apoštolov Petra a Pavla, v dôsledku časových rozdielností hnutelných (pohyblivých) Hospodských sviatkov, sa čas skracoval do 2 týždňov

a vtedy za pôstom po Päťdesiatnici bezprostredne nasledoval pôst na počesť apoštolov. V ďalšej dobe, nie skôr ako v 4. storočí, tieto dva pôsty boli navždy spojené do jedného a vytvorili Petrov pôst. Tento podľa súčasného poriadku začína po Nedeli všetkých svätých a pokračuje až do dňa pamiatky apoštolov Petra a Pavla, t.j. do 29. júna/12. júla. Podľa doby svojho pokračovania (dĺžky) tento pôst nie je rovnaký; berúc do úvahy pohyb sviatku Paschy, časový rozsah tohto pôstu môže byť dlhší alebo kratší. Najdlhší Petrov pôst trvá 6 týždňov, najkratší 1 týždeň a 1 deň. V tomto pôste, hoci sa zakazuje jesť mäso, predsa len nepredpisuje sa taká prísnosť v jeho zachovávaní, aká je stanovená pre sv. Štyridsiatnicu, z čoho vidíme v istom zmysle rozdiel medzi týmito dvoma pôstmi.

Uspenský pôst

Aj tretí ročný pôst, známy ako jesenný pôst, ktorý dostal pomenovanie Uspenský pôst, je zachovávaný sv. Cirkvou už od najstarších čias starobylého kresťanstva. Hoci dejiny neukazujú presne, kedy a kým bol ustanovený, treba s veľkou pravdepodobnosťou predpokladať, že jeho pôvod je starobylý a že aj jeho ustanovili sv. apoštoli alebo ich blízki nasledovníci; aspoň nemôžeme dopustiť, aby u starobylých kresťanov deň usnutia Matky Božej nebol odlišený osobitnou spomienkou. Toto sa potvrdzuje aj tým, že v starobylej kresťanskej Cirkvi osobitným spôsobom sa pripravovali k sviatkovaniu veľkých (významných) udalostí, a to modlitbou a pôstom. Niet pochýb o tom, že aj pred sviatkom usnutia Matky Božej pripravovali sa takýmto spôsobom. K tomu nabádal kresťanov príklad samotnej Bohorodičky, ktorá všetky dni svojho života prežívala v pôste a modlitbe a obzvlášť vtedy, keď jej bol oznámený čas jej odchodu k svojmu Synovi a Bohu. Takýmto spôsobom bol Uspenský pôst ustanovený na počesť Uspenia Matky Božej a tiež ako spomínania na jej pôst a neustálu modlitbu pred jej odchodom z toho života. O existencii Uspenského pôstu a jeho vzťahu k ostatným pôstom a ročným obdobiam svedčí už spomínaný Lev, pápež rímsky. Podľa jeho vyjadrenia cirkevné pôsty sú tak rozdelené počas roka, že zákon o zdržanlivosti je vlastný

všetkým obdobiam a to jarný pôst –sv. Štyridsiatnici, letný pôst – po Päťdesiatnici, jesenný v 7. mesiaci a zimný – Roždestvenský. Jesenný pôst 7. mesiaca aj bol Uspenský pôst. Pôvodne tento pôst sa zachovával v septembri, ale potom z dôvodu jeho splynutia do jedného času spolu so židovskými pôstmi bol prenesený na mesiac august, o čo svedčia niektorí otcovia, napr. Mikuláš Gramatik. V mesiaci auguste bol zachovávaný Cirkvou ešte iný pôst – pred sviatkom Preobrazenia Christovho. Z týchto dvoch pôstov, podobne Petrovmu, bol zostavený jeden pôst – Uspenský. Takéto prenesenie Uspenského pôstu z jednej doby na druhú vyvolalo v 11. storočí pochybnosti, či treba pokračovať v zachovávaní pôstu pred Uspenijem Bohorodičky. Totiž s takouto otázkou sa obrátili mnísi Svätej Hory Atos k patriarchovi Mikulášovi (v roku 1085). Patriarcha dal súhlasnú odpoveď. Potom sa opäť táto otázka objavila v 12. storočí, opäť začali nezhody ohľadne dĺžky Uspenského pôstu. Príčinou týchto nezhôd bol sviatok Preobrazenia Isusa Christa. Mnohí nielen z laikov (veriacich), ale aj praktizujúcich mníšstvo požadovali odložiť (oddialiť) počas tohto sviatku pôst, v dôsledku čoho ho aj začali odkladať: jedny úplne dovoľovali v deň Preobrazenia mäsité pokrmy, iní zas kvôli sviatku jesť rybu. Avšak panovník Lev Filozof svojim nariadením zakázal jesť mäsité pokrmy v deň Preobrazenia, pričom iní pokračovali v povolení pôstu na 4 dni, iní na 8 dní. Tak podľa

Studitského ústavu, na počesť sviatku Preobrazenia Isusa Christa, bol pôst dovolený na 4 dni, podľa Jeruzalemského ústavu na 8 dní a podľa veľkej Antiochijскеj cirkvi bol povolený iba na jeden deň – na samotný sviatok Preobrazenia – v tento deň bolo dovolené jesť rybu (Voskresnoje čtenije, č. 1, s. 136). Takýmto spôsobom sa Uspenský pôst

v rôznych Cirkvách zachoval nerovnako, teda rôzne. Objasňuje sa to tými okolnosťami, v akých sa nachádzala Grécka cirkev: utláčali ju mohamedáni a križiaci a preto nie je nič divné, že tradícia Cirkvi o dĺžke Uspenského pôstu začala sa postupne zatemňovať. Avšak na Konštantínovskom sneme, ktorý bol v roku 1166 pod predsedníctvom carihradského patriarchu Lukáša Chrisoverga, bolo vydané všeobecné (spoločné) ustanovenie pre všetky Pravoslávne cirkvi. Niektorí aj na tomto sneme, pod tou zámienkou, že Uspenský pôst bol prenesený zo septembra na august, opäť predložili otázku: Netreba zrušiť Uspenský pôst? Iní sa pýtali na počet dní tohto pôstu. Vtedy patriarcha povedal, že „hoci dni tohto pôstu ne nachádzajú sa ani v jednom liste, sme nútení nasledovať nepísanú cirkevnú tradíciu a teda musíme sa postiť od 1. dňa augusta“ a budeme pokračovať v pôste až do 15. augusta, teda do dňa sviatku Uspenia Presvätej Bohorodičky. Takto aj Uspenský pôst bol utvrdený silou cirkevného zákona v dôsledku od pradávna jestvujúcej obyčaje zachovať pôst pred sviatkom Preobrazenia Pánovho a Uspenia Bohorodičky.

Roždestvenský pôst

Nakoniec posledné obdobie roka bolo posvätené Roždestvenskému pôstu. Aj tento pôst má všetky prvky starobylosti a dôvod jeho ustanovenia sv. Cirkvou je nám nanajvyš zrejmy. Už sme skôr hovorili, že starobylí kresťania vždy pripravovali seba k dôstojnej oslave veľkých sviatkov očistou a obnovou života prostredníctvom modlitby a pôstu. Tak sa pripravovali aj na oslavu dňa Christovho narodenia – na tento svetlý, radostný

a spasiteľný sviatok, s ktorým sa spájala u kresťanov spomienka na zjavenie vznešeného a veľkého tajomstva Božieho – zmiernenia človeka s Bohom. Simeon Solúnsky takto odkryva význam pôstu pred sviatkom narodenia Christovho: „Tento 40-dňový pôst je totožný s pôstom Mojžiša, ktorý postil 40 dní a 40 nocí a prijal tabule s napísanými na nich Božími slovami. Aj my sa postíme 40 dní a prijímame živé Slovo Božie od Panny vtelené a prijímame Jeho božské telo“ (Voskresnoje čtenije, č. 1, s. 136). Podľa príkladu svätých prorokov Mojžiša a Eliáša, postiacich 40 dní a 40 nocí, Cirkev ustanovila 40-dňový pôst pred sviatkom narodenia Isusa Christa. Druhý dôvod ustanovenia tohto pôstu predstavuje zámer Cirkvi vychovať u kresťanov duch obetavosti (podvižničstva) a askézy, ktorými vynikali starozákonní spravodliví; a čas Roždestvenského pôstu bol najvhodnejším podľa jej zámeru, dobou pre spomienku a nasledovanie asketických skutkov sv. starozákonných prorokov. Preto sv. Cirkev, majúc na pamäti tieto ich zápasy, s veľkou úctou pred sviatkom narodenia Christovho spomína mnohých prorokov: Abdiáša (19. novembra), Nauma (1. decembra), Abakuka (2. decembra), Sofoniáša (3. decembra), Aggeusa (16. decembra) a Daniela (17. decembra). A napokon dva posledné týždne pred narodením Christovým sú zasvätené pamiatke všetkých starozákonných praotcov a otcov. Z toho všetkého môžeme dedukovať, že Roždestvenský pôst je ustanovením samotných prvých apoštolských čias kresťanstva. Toto možno potvrdiť tým viac, že nie je známy ani snem, ani otec Cirkvi, kto by ustanovil tento pôst, ale že vychádzajúc zo všeobecnej známosti a užívania pôstu máme jasné svedectvo o tom, že jeho počiatok skrýva sa v prvých dobách kresťanstva. Blažený Augustín hovorí, že všeobecné a stále ústavy Cirkvi, ak nie sú zostavené snemami, treba ich považovať za apoštolské ustanovenie. O starobylom zachovávaní Roždestvenského pôstu nachádzame svedectvá v cirkevných ústavoch: Jeruzalemskom sv. Savvy Osvieteného, Studitskom a iných a tiež u niektorých východných a západných otcov Cirkvi: Atanáza Veľkého, Ambróza Milánskeho, Jána Zlatoušeho, bl. Augustína a Leva, pápeža rímskeho.

V cirkevných ústavoch sa môžeme dočítať aj o tom, že Roždestvenský pôst sa na Východe začínal 14. novembra. Tento však, podobne ako Uspenský pôst a podľa tých istých okolností nie všade trval rovnakú dobu. Anastáz Sinaita (11. st.) poznamenáva, že v jeho dobe niektorí skracovali Roždestvenský pôst na 2 týždne, iní na 12 dní a niektorí dokonca na 1 týždeň. Pre odstránenie takejto rôznorodosti Cirkev na Konštantínopolskom sneme v roku 1166, pod vedením Lukáša Christoverga, na tom istom sneme, na ktorom boli určené hranice (rozsah) Uspenského pôstu, stanovila: „Z dôvodu nedostatku písomných uzákonení a na základe nepísanej cirkevnej tradície pôst začína 14. novembra“, keď sa oslavuje pamiatka sv. ap. Filipa. A tak sa to stalo pravdepodobne s cieľom, aby sa pamiatkou apoštola Filipa pripomenulo kresťanom apoštolské ustanovenie pôstu. Preto tento pôst má ešte pomenovanie po sv. apoštolovi Filipovi, alebo jednoducho Filipovka.

Prot. Peter Kormaník

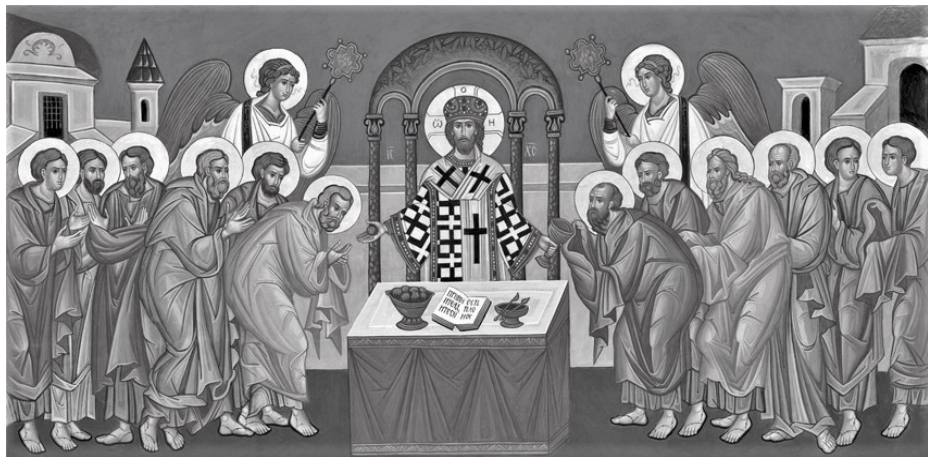
Ako často prijímať sv. Eucharistiu?

Hneď na začiatku môžeme povedať, že všetci svätí našej Cirkvi, v zhode s apoštolskými ustanoveniami a učením snemov, nás vedú ku každodennému prijímaniu. Len v relatívne nedávnom čase niektorí, odvrhnúc všeobecnú cirkevnú prax, sa odchýlili od učenia Cirkvi a začali učiť „o nebezpečenstve častého prijímania“. Sv. Ján Kronštadtský o sv. prijímaní hovorí: „**Sväté Dary majú v sebe veľkú silu, lebo sú Telom a Krvou Hospodina Boha Slova a Vševládcu Isusa Christa, premenené Duchom Svätým počas Liturgie z chleba a vína, preto sami napravujú, uzdravujú, posväcujú každého, kto pristupuje k tomuto veľkému tajomstvu**“.

Sv. Serafim Sarovský o sv. Eucharistii hovorí: „**Preto ty, duchovný otče, nezabraňuj prijímať. Pretože milosť, ktorá sa nám daruje prijímaním, je tak veľká, že hoci ako by bol človek nedôstojný a hoci ako by bol hriešny, ale v pokornom poznaní svojej hriešnosti by pristúpil k Hospodinovi, ktorý nás vykúpil., ... a hoci by bol od hlavy do nôh pokrytý jazvami hriechov, bude sa očisťovať milosťou Christovou a stále belšou bude jeho duša, až nakoniec zažiarí i spasí sa. Preto ti to, otče môj, hovorím, - lebo si im duchovným otcom, - aby si to vedel**“ (Por. Митр. Вениамин (Федченков), Всемирный светильник преподобный Серафим Саровский, Москва 1997, с. 43 - 44).

Iba neustále spoločenstvo s Bohom, cez Jeho Telo a Krv, spasí dušu človeka. Ako je nemožné prežiť telu bez jedla, tak i duša hynie bez duchovnej potravy – darov Božskej Eucharistie. „**Tomu nás učil Hospodin, - hovorí sv. Ignatij Brjančaninov, - keď nás učil slovám modlitby. - „Otče náš, ... chlieb náš každodenný daj nám dnes**“. Táto prosba nesie v sebe aj prikázanie pre kresťana – záväzok každodenného prijímania, od ktorého sme, žiaľ Bohu, teraz ušli. Slovami „každodenný - na každý deň“, Hospodin vyjadril, že bez tohto chleba nie sme schopní prežiť čo i len deň duchovného života. A keď povedal „daj nám dnes“, vyjadril tým, že ho máme prijímať každý deň, že prijať ho včera – v predchádzajúci deň, nestačí, keď nám tento chlieb života nebude daný dnes znova. Táto každodenná potreba nás má naviesť k neustálej prosbe - „chlieb náš každodenný daj nám dnes“, ktorú spečatíme prijímaním a tak posilíme nášho vnútorného človeka“.

To isté učili i Christovi apoštoli, preto aj prví kresťania **„neustále prebývali na lámání chleba“** (por. Sk 2, 42), a keď sa konala tajomná Božská Eucharistia, všetci prítomní na Liturgii, okrem ohlašených – katechumenov, prijímali Sväté Dary. Práve v tom je hĺbka tajomstva Eucharistie – **„aby rozptýlené Božie deti zhromaždiť v jedno“ Telo Christovo** (por.: Jn 11, 52); „i nás všetkých, ktorí prijímame z toho istého Chleba a Čaše, zjednoť v Duchu Svätom...“ Sv. Ján Zlatoústý tvrdo karhal tých, ktorí sa zúčastňovali na božskej Liturgii a neprijímali: **„Tak ako hosť pozvaný na hostinu uráža svojho hostiteľa, keď sadne za stôl a neponúkne sa z neho, tak i tí, ktorí prídu k božskej Hostine a neprijímajú, opovrhnú ňou, keď z nej bez ponúknutia odídu“**. Preto v ranej Cirkvi tí, ktorí bez príčiny neboli účastní na Eucharistii, odlučovali sa od Cirkvi ako takí, ktorí sami seba odsekli od živého spoločenstva Christovho Tela.

Isus Christos hovorí: **„Kto je moje Telo a pije moju Krv, má život večný“** (Jn 6, 54). Keď sa však pozrieme po našich chrámoch, musíme sa pýtať: Už sa úplne vytratila túžba po večnom živote? V tejto súvislosti sv. Teofan Zatvorník hovorí: **„Slová, „so strachom Božijim i viroju pristupite“ sa stali iba pustou formulou. Kňaz volá a nikto neprichádza, ... ani len nezaregistruje, že je to pozvanie na Božiu hostinu“**. Podobne o sv. Eucharistii hovorí sv. Cyril Alexandrijský: **„A tak skutočne, kto neprichádza pravidelne k prijímaniu, sám sa ochudobňuje o nebeské a božské požehnanie. Navyše, porušuje príkaz samého nášho Hospodina Isusa Christa (o čom bola už reč skôr), takisto apoštolské pravidlá, učenie sv. snemov, ako aj našich svätých, a tak sám sa odlučuje od Cirkvi. Vzdalujú sa od Cirkvi a Prijímania, stáva sa nepriateľom Božím a priateľom démonov“**.

Prvotná Cirkev vedela, že nikto z celého stvorenstva nie je dôstojný svojimi duchovnými podvihmi, svojou „dôstojnosťou“ priblížiť sa Telu a Krvi Christovým, a tiež to, že príprava k prijímaniu nespočíva v „odčítaní“ x- kánonov, ale v analýze pripravenosti nášho srdca a odpovedi lásky na lásku Božiu. **„Čo urobili ľudia s pravou vierou, ktorú s celým učením a Bohom potvrdenými tajinami (sviatosťami) priniesol Christos z neba? - pýta sa sv. Ján**

Kronštadtský. – **Skazili ich na nepoznanie, niektorí ich odvrhli a na miesto Jeho učenia postavili svoje výmysly tak, ako zákonníci a farizeji**“ (Por. Св. Иоанн Кронштадтский, Живой колос с духовной нивы, 1909 г. с. 70.)

Ten, kto sa chce nazvať pravoslávny kresťanom – musí mať v prvom rade jasno v tom, či je v Cirkvi, alebo či ešte stále blúdi popred jej brány. Sám seba sa musí pýtať, či nenecháva dlhé týždne, mesiace, nedaj Bože, roky, hladovať svoju dušu? Tečie v jeho žilách Christova Krv? Je účastníkom Christovho Tela – Cirkvi? Neodvracia sa sám od Kalicha Života, keď chrámom zaznie hlas kňaza: „So strachom Božijim i viroju pristupite“? Neopovrhuje vlastne práve týmto nekonečnou Božou láskou a nestavia sa na stranu nepriateľov Christových? Skutočne sa snaží vidieť seba v pravde, zmeniť svoj život a zbaviť sa hriechu, alebo odvolávajúc sa na vlastnú nehodnosť, v skutočnosti hľadá iba to, ako seba ospravedlniť pred očami okolia?

Veľa silných otázok... Keď znova zaznie v chráme pozvanie – „So strachom Božijim i viroju pristupite...“, skúsme si v pravde dať na ne odpoveď. Hospodin sa stále dá nájsť každému, kto Ho hľadá.

Jerej Dušan Tomko

Modlitba v Getsemane

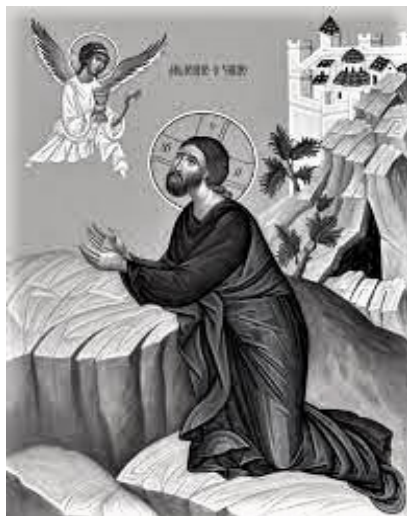
Do tejto modlitby Isus zahrnul všetko, čo sa odohralo od okamihu, kedy uzrel svetlo sveta prvý Adam, až do posledného človeka, ktorý sa má narodiť od ženy. Moc tejto modlitby za celý svet pociťujeme najmä na sv. Liturgii. Táto modlitba nikdy neprestane povznášať našu dušu a prebúdať v nás túžbu odpovedať rovnako dokonalou láskou.

Celý vesmír vo svojom odpadnutí sa súdi s Bohom a obviňuje Ho zo svojho utrpenia. Vášnivo sa súdi kvôli svojmu zraneniu, ktoré je následkom vzdialenia sa od Jeho lásky. Určite to poznáme aj z vlastnej skúsenosti. Ale Isus, prvopočiatkový Boh, „ospravedlnil“ v Getsemane a na Golgote Boha Stvoriteľa a tak isto „človek Isus Christos“ na súde pred Bohom Otcom „ospravedlnil“ ľudstvo.

Christova láska, ktorá víťazí vo večnosti, je na Zemi vystavená tým najťažším skúškam. Nikto nikdy netrpel tak ako On. Intenzita utrpenia je priamo úmerná miere vnímavosti trpiaceho jedinca. Medzi nami ľuďmi existujú podobné rozdiely ako medzi nosorožcom a chrobákom. Keď na prvého dopadne ťažká päšť, ani váš úder nezaznamená, zatiaľ čo chrobákovi len obyčajným dotykom dokážeme spôsobiť obrovské muky. Tak isto dobrému hudobníkovi je niekedy až do plaču, keď počuje hoci len mierne kolísanie tónu. A tak isto aj duchovne citlivý človek v kontakte s druhým akoby videl jeho morálny stav, zatiaľ čo väčšina ostatných necíti nič. Keď to takto funguje medzi nami ľuďmi, kto dokáže pochopiť Christa? Stvoriteľa vesmíru? „**Boh videl, že všetko, čo utvoril, bolo veľmi dobré**“ (1 Mjž 1, 31). Ten, čo všetko stvoril v harmónii, nemohol netrpieť, keď sa všade stretával s tým, ako bola pôvodná krása neznesiteľne skreslená ohavnými skutkami ľudí. Všetci vieme, že čím viac milujeme, tým bolestivejšie prežívame i ten najmenší konflikt. Čo prežíval On, predvečná Láska, keď ľudia s takou nenávisťou zavrhlí Jeho svedectvo o Otcovi? On, ktorého Cirkev nazýva „Slnkom spravodlivosti“, sa na súde vydal zlobe tých,

ktorí Ho odsúdili k smrti. On sám bez hriechu vzal na seba hriechy sveta, akoby bol sám vinníkom. Ten, ktorý nás miloval až do krajností, znášal prenasledovanie a neuhasiteľnú zlobu tých, ktorí Ho zabíjali a mysleli si, že tým slúžia Bohu.

Vo svetle všetkých týchto skutočností sa nedá ani len opísať rozpoloženie a bolesť nášho Spasiteľa pri tejto modlitbe. A rovnako tak sa nedá vykresliť obraz Christovho utrpenia: Fyzická bolesť. Duševné utrpenie spôsobené tým, že ľudia zavrhlí zvestovanie o Otcovej láske. Potupná smrť zločinca. Všetci Ho odsúdili: rímsky štát s jeho klasickým právom, starozákonná Cirkev zbudovaná na Sinajskom zjavení. Ľud, ktorému preukazoval dobro a ktorý nakoniec

volal „**Ukrižovať Ho!**“ (Mt 27, 23) A to stále nie je všetko. Opustili Ho učenici. Judášova zrada, Petrovo zapretie a samotné ukrižovanie. Christove slová na kríži zneli: „**Bože moj, Bože moj, vsukju ostávil mja jesí**“ (Mt 27, 46). A čakalo Ho aj zostúpenie do pekla, k tým, ktorí prebývali na tom temnom mieste. Christovo peklo však nebolo peklom nepriateľstva a nenávisťi, ale najbolestivejším peklom lásky. A prežil toho omnoho viac, lenže naša myseľ, ktorá nepozná skutočnú lásku k Bohu a bližnému, to nedokáže postihnúť.

Nebol to Jeho hriech, kvôli ktorému potil krv, ale za nás odsúdených k záhube. To je aj zrejme z Jeho slov k ženám, ktoré pre Neho plakali: „**Dcéry jeruzalemské, neplačte nad mnou, ale radšej plačte samy nad sebou a nad svojimi deťmi**“ (Lk 23, 28). Pretože nič iné, iba láska viedla Christa na utrpenia. Iba Božia láska mu dávala silu vystúpiť na Golgotu a položiť života za celý svet. Lebo „**nikto nemá väčšej lásky ako ten, čo svoj život kladie za svojich priateľov**“ (Jn 15, 13).

Jerej Viktor Čabiňak

Očistenie svedomia

Ráno skúšaj seba, ako si prežil noc a večer tiež, ako si prežil deň. Aj uprostred dňa, keď sa zatažíš myšlienkami, skúmaj seba. (Sv. abba Dorotej a Ján Lestvičník)

Svedomie v ľuďoch nie je nič iné ako hlas chodiaceho v ľudských srdciach Boha všadeprítomného. (Sv. Ján Kronštadtský)

Svätosť, očistenie je nielen zdržanlivosť od zlých skutkov, ale aj stav čistoty vnútorného človeka, čistoty a svedomia. (Sv. Makarij Velký)

Aký úžitok mám zo svetlého dňa, keď moja duša je zatemnená smútkom svedomia? (Sv. Ján Zlatoústy)

Správy zo Zastupiteľstva Pravoslávnej cirkvi v českých krajinách a na Slovensku pri Moskovskom patriarcháte

Sviatok „Deržavnoj“ ikony Božej Matky v chráme „Na krvi“ v Jekaterinburgu

Dňa 15. marca 2022 vo sviatok „Deržavnoj“ ikony Božej Matky sa konala Liturgia Preždeosvjaščennych darov v chráme „Na krvi“, na mieste, kde boli popravení cárski mučeníci – cár Nikolaj II. a jeho rodina, za účasti mnohých hierarchov i predstaviteľov miestnych Pravoslávnych cirkví.

Pozvanie vysokopreosvieteného Jevgenija, metropolitu jekaterinburgského a verchoturského, prijal aj archimandrita Serafim (Šemjatovský), predstaviteľ Pravoslávnej cirkvi v českých krajinách a na Slovensku pri Moskovskom patriarcháte.

Liturgiu slúžili i Jeho Vysokopreosvietenosť Nifon, metropolita filippopolský, predstaviteľ patriarchu Antiochijského a celého východu pri Moskovskom patriarcháte, Jeho Vysokopreosvietenosť Alexij, metropolita čeljabinský i miasský, Jeho Preosvietenosť Antonij, biskup moravičský, predstaviteľ Srbskej pravoslávnej cirkvi pri Moskovskom patriarcháte, Jeho Preosvietenosť Vladimír, biskup šadrinský i dalmatovský, Jeho Preosvietenosť Feodosij, biskup nižnetagilský i nevjanskij, ako aj predstavitelia iných miestnych Pravoslávnych cirkví a tiež duchovenstvo Jekaterinburgskej metropolie.

Sviatok svätého Vjačeslava – Václava Českého

Vo štvrtok 17. marca 2022, v deň pamäti svätého zbožného kniežaťa a mučeníka Vjačeslava Českého, na Zastupiteľstve našej Cirkvi v Moskve slúžil Liturgiu Vopred posvätených darov Jeho Preosvietenosť Antonij, biskup moravičský, predstaviteľ Srbskej pravoslávnej cirkvi pri Moskovskom patriarcháte. Svätú Liturgiu s ním spolslúžili archimandrita Serafim (Šemjatovský), predstaviteľ Pravoslávnej cirkvi v českých krajinách a

na Slovensku pri Moskovskom patriarcháte, prot. Daniil Andrejuk, predstaviteľ Americkej pravoslávnej cirkvi pri Moskovskom patriarcháte, archim. Alexander (Kotov), sekretár Podvorja Srbskej pravoslávnej cirkvi pri Moskovskom patriarcháte, prot. Andrej Tkačov, jeromonach Alexander (Haluška) a duhovenstvo chrámu svätého Nikolaja v Kotelníkach.

Sviatok 40 mučeníkov Sevastijských

Dňa 22. marca 2022 na sviatok štyridsiatich mučeníkov sevastijských jeromonach Alexander (Haluška), tajomník Zastupiteľstva Pravoslávnej cirkvi v českých krajinách a na Slovensku pri Moskovskom patriarcháte, na pozvanie igumena Iliju, správcu chrámu svätých 40 mučeníkov sevastijských v Moskve, slúžil svätú Liturgiu, ktorú viedol Jeho Vysokopreoslavenosť Dionisij, metropolita voskresenský, prvý vikár patriarchu moskovského a celej Rusi. V predvečer sviatku sa konalo vsenočné bdenie.

Velký pôst a Pascha na Podvorí

Počas Velkého pôstu sa na Podvorí Pravoslávnej cirkvi v českých krajinách a na Slovensku v Moskve riadne vykonávali bohoslužby. Prvý týždeň bol čítaný Velký kajúčny kánon prep. Andreja Krétskeho, každý štvrtok bola slúžená svätá tajina Jeleopomazania – Pomazania chorých.

Počas štyroch nediel' prebiehal u nás festival pôstnych duchovných piesní, na ktorom sa okrem súboru Sirin predstavili aj iné spevácke skupiny s cirkevným a bohoslužobným spevom. Strastný týždeň prebehol v pokojnom duchu a na začiatku tohto týždňa archimandrita Serafim (Šemjatovský), predstaviteľ Pravoslávnej cirkvi v českých krajinách a na Slovensku pri Moskovskom patriarcháte, navštívil väzňov vo väznici.

Slávnostne sme prežili sviatok svetlého Christovho Vzkriesenia. V samotný sviatok boli slúžené dve božské Liturgie. Prvá o polnoci, ktorej predchádzala Polunošnica, krížový chod a Paschálna utreňa, na nej k svätému Prijímaniu pristúpilo okolo 300 veriacich, a neskorá Liturgia o 10.00 h spolu s krížovým chodom, na nej k svätej čaši pristúpilo 130 veriacich.

Počas Svetlého týždňa boli slúžené Liturgie s procesiami okolo chrámu a vo Svetlú piatok sme posvätili vodu. Vo Svetlú sobotu bol rozdrobený a ľuďom rozdaný Artos. Na Antipaschu slávnostnú atmosféru umocnil chod okolo chrámu s čítaním Evanjelia a kropením svätou vodou.

**Jeromonach Alexander (Haluška),
tajomník Zastupiteľstva Pravoslávnej cirkvi
v českých krajinách a na Slovensku pri Moskovskom patriarcháte**

Posvätenie nového sv. kríža vo Výrave

V nedeľu Antipaschy 1. mája sme sa s Božou pomocou stretli po svätej Liturgii pred obcou Výrava a posvätili nový sv. Kríž.

Blahú myšlienku mala rodina nebohého o. Jána Nováka, ktorá chcela aj takouto formou vzdať česť svojmu manželovi, otcovi, dedovi.

Kríž vyhotovil o. Ján Kost a Christa na kríži rozpísal pán Lakata, za čo sme im veľmi vďační.

Všetkým, ktorí sa na tomto blahom diele akokoľvek podieľali, vyprosujeme hojnosť Božej milosti a pevné zdravie, aby takýchto Bohu milých akcií bolo čo najviac.

Christos voskrese! Voistinnu voskrese!

Jerej Miroslav Pavlenko,
duchovný správca PCO vo Výrave

Parastas pri pomníku padlým vojakom v I. svetovej vojne v Bardejovských Kúpeľoch

8.5.2022 duchovní a veriaci arcidekanátu pre okres Bardejov sa zišli pri pomníku padlým vojakom v I. svetovej vojne v Bardejovských Kúpeľoch, aby si modlitebne uctili ich pamiatku. Počas paschálneho parastasu sa k veriacim prihovoral prot. Mgr. Vasil' Svyda, duchovný správca cirkevných obcí v Petrovej a Fričke slovami:

„Pozdravujem Vás, milovaní v Christu, so sviatkami Christovho Zmŕtvychvstania aj svätého veľkomučeníka Juraja, víťaza dobra nad zlom. Oba sviatky sú vďaka Božej prozreteľnosti úzko späté tak, ako víťazstvo slovanských aj ďalších národov, ktoré bojovali proti fašizmu, proti vojne, v ktorej sa nachádzali. Boh dal, aby sme tu stáli a modlili sa pri pomníku za všetkých tých vojakov, ktorí položili svoj život za mier na Zemi. Nedokážeme si ani len predstaviť tu hrôzu, čo prežívali ženy a deti v tom čase, preto je potrebné na nich spomínať, čtiť a modliť sa za nich. Do boja šli preto, aby dobro, láska, mier a pokoj zvíťazili na svete, v rodinách,

preto zachovali sa tak, ako je tu na pomníku napísané: „Kto položí život za svojho blížneho, učiní najväčší hrdinský čin“. Tí ľudia nemali čo jesť, len sám Boh vie, čo prežívali v tom čase, v blate, v zime či mraze. Jeden preživší po vojne, už nebohý, spomínal, keď boli na fronte a našli zamrznutú malinu či černicu, mali z toho veľkú radosť. Najstrašnejšie bolo, povedal, keď videli trpieť alebo umierať deti. A čomu sa máme poučiť dnes my? Najprv sa máme naučiť kajať, lebo v čase vojny sa mnoho ľudí obrátilo k Bohu svojou čistou a úprimnou modlitbou. Videli smrť a často ju mali pred očami, preto prosili Boha, Matku Božiu či sv. Juraja Vítaza i ďalších svätých, aby ich ochránili a pomohli im. Veľa z tých bojujúcich dalo sľub Bohu, že keď prežijú a vrátia sa domov, zasvätia svoj život Hospodu Bohu.

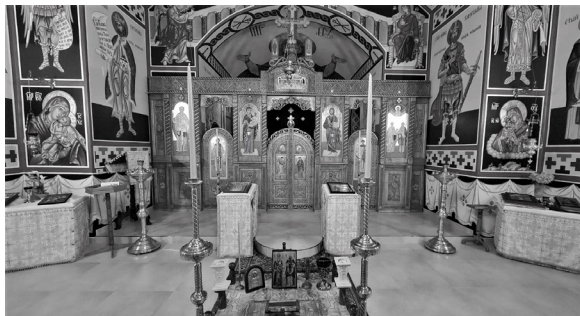
V Starom Zákone je veľa príkladov ako na človeka, ktorý odpadol či zabudol na Boha, prišla bieda a vojna, prišlo otroctvo. V čase proroka Mojžiša Izraeliti bolo otroci 40 rokov, trápili sa tak, ako to aj spievame v jednej z cirkevných piesní: **„Na rikach Vavilonských tamo sidochom i plakachom...“**, t.j. sedeli a plakali i spomínali na život pred otroctvom. Až po dlhom čase Mojžiš s Božou pomocou vyvádza národ z otroctva. Aj tam sa našli ľudia, ktorí reptali a nechceli vyjsť z poroby, nechceli plniť Božiu vôľu, ktorá je dôležitá pre človeka, ktorá hovorí, že treba žiť podľa nej i počúvať Boha.

Pozdravujem dnes aj všetky kresťanky - ženy s dňom svätých žien myronosíc, ktoré nemali strach, ale veľkú lásku k Hospodu Bohu Isusu Christu. Skrze nich máme si uvedomiť, aká je dôležitá láska i obetavosť k Bohu i blížnemu. Sv. Justín Popovič hovorí: **„Človek si viac zaľúbil hriech, zlo či samého seba a to je príčina toho, že prichádzajú vojny, vysychá láska a vtedy už tu na Zemi človek prežíva peklo, lebo žije bez Boha. Budme podobní ženám myronosicám, ktoré slúžili nášmu Spasiteľovi Isusu Christu. Nech Boh prijme naše modlitby za padlých, zosnulých vojakov a pomáha dnes aj tým vojakom, ktorí bojujú a bránia svoj domov a bojujú proti zlu, lebo každá vojna vedie boj dobra proti zlu. Nie Boh je na vine, že ľudia trpia, ale hriech aj samotný človek, ktorý nemá pokoj vo svojom srdci. Kajúcneho človeka, ktorý sa snaží podobať Bohu a preukazujúceho lásku k blížnemu, takého Boh neopúšťa, bude mu vždy nápomocný i dostáva možnosť dôjsť k večnému životu v Kráľovstve nebeskom. Amiň“**.

V závere sa duchovný správca cirkevnej obce v Bardejovských Kúpeľoch prot. Nikolaj Lakata poďakoval za modlitby a obetavosť všetkým zúčastneným a prichádzajúcim na toto pietne miesto, ktoré posvätil v minulosti archimandrita Vitalij Maximenko z Ladomirského monastiera.

Duchovný správca a veriaci PCO v Bardejovských Kúpeľoch

Posvätenie ikonopisnej malby a nového ikonostasu v chráme sv. Cyrila a Metoda v Brezine

15. mája 2022 sa uskutočnil chrámový sviatok v Pravoslávnej cirkevnej obci v Brezine, spojený s posvätením ikonopisnej výzdoby a nového ikonostasu. Zároveň si veriaci pripomenuli 30 rokov od posvätenia základného kameňa ich chrámu, ktorý je zasvätený svätým apoštolom rovným Cyrilovi a Metodovi.

Na svätej Liturgii predsedal Jeho Vysokopreosvietenosť Juraj, arcibiskup michalovsko-košický. Spoluslúžili duchovní otcovia, domáci správca o. Vasil Bardzák, o. Bohuslav Senič, o. Ladislav Bílý, o. Sergej Barilik (autor rozpisu chrámu), o. Juraj Šatala, o. Radoslav Lupjan a archidiakon Matúš Spišak. Po svätej Liturgii sa konal chod okolo chrámu. Bolo tiež požehnané kolyvo a nakoniec vладыka Juraj spoločne so starostkou Breziny p. Balogovou a hlavným kurátorom p. Lukáčom rozlomili slávscky koláč. Veriaci si pri tejto príležitosti mohli uctiť

ostatky svätého apoštolom rovného Cyrila Moravského, sv. novomučenice Heleny zo Sinope (eparchiálnej spolupatrónky), sv. mučeníkov Nikolaja Nového z Vunen a jeho druha Pantoleona. Po dlhých dvoch rokoch prvé naozaj slávnostné spoločné slúženie, mnoho Božieho národa spolu v dobrom rozpoložení. Vďaka patrí na prvom mieste Pánu Bohu za požehnaný čas a domácemu otcovi duchovnému a veriacim za úsilie a prípravu takejto nádhernej duchovnej slávnosti.

Duchovný správca a veriaci z PCO v Brezine

Blahoželanie k životnému jubileu mitr. prot. Mgr. Jána Soviča

V nedeľu 19. júna 2022 sa dožíva životného jubilea duchovný správca Pravoslávnej cirkevnej obce vo Svidníku a okresný arcidekan **mitr. prot. Ján Sovič**.

„Drahý náš duchovný otcе, z celého srdca Vám dnes vinšovať prichádzame, kyticu z modlitieb na prestol za Vás Hospodu Bohu prinášame. Ďakujeme za zvestovanie Evanjelia, príklad kresťanského života, povzbudenie vo viere a trpezlivosť, ktorú nám preukazujete. Do ďalších rokov Vám želáme veľa Božích milostí, zdravia, aby ste nás i naďalej duchovne potešovali, udržiavali v našej pravoslávnej viere a dávali nádej chorým a opusteným. Nech Hospod' Boh Vás posilňuje na ceste Vašej

dušpastierskej služby i v osobnom živote. Nech Vás ochraňuje Presväťá Bohorodička a Duch Svätý nech vedie Vaše kroky, aby ste Hospodu Bohu slúžili na mnohé a blahé roky.

To Vám vyprosujú členovia Rady Pravoslávnej cirkevnej obce vo Svidníku, členovia speváckeho zboru chrámu Sv. Trojice vo Svidníku a veriaci cirkevnej obce“.

O TRPEZLIVOSTI

Milujúci trpezlivosť pozbavuje sa márnivých starostí a získava blahodať u Všedržiteľa Boha aj tu, aj v budúcom veku. Trpezlivosť je spasiteľná pre dušu, lebo u trpezlivého vždy jeho um je sklonný pre priazeň Boha a pamätanie na Neho.

Blahoslavený, kto seba núti znášať utrpenia, pretože cestou súžení vstupuje do nebeského Kráľovstva.

V čase boja trpezlivosťou upevňuj seba v boji s vášňami.

Pracujúci pre pominuteľný život usilujú sa dajako škodiť tým, ktorí pracujú pre Boha, aby nemali blízko seba usvedčenie. Neúnavne oddávaj sa práci, aby si unikal pred únavou (vyčerpanosťou) a nudou, pretože prácou rastie ovocie života. **(Sv. Efrém Sýrsky)**

Pravoslávna cirkevná obec v Stropkove

Petejovská 977/20, Stropkov, Slovensko (Slovakia)
Tel.: 054/75 22 124; mobil: 0908 644 670

POZVÁNKA NA CHRÁMOVÝ SVIATOK POLOŽENIJA RIZY PRESVJATYJA BOHORODICY V STROPKOVE A POSVIACKU MALBY CHRÁMU

*Srdečne pozývame otcov duchovných a všetkých veriacich
na chrámový sviatok do Stropkova v dňoch 16.-17.7.2022.*

Program:

Sobota:

- 17. 00 hod. *Posvätenie vody pri studničke*
- 18. 00 hod. *Panychída pri hrobe o. Petra Cupera*
- 18. 15 hod. *Veľká večerňa*
- 19.45 hod. *Akafist k Počajevskej ikone Materi Božoj*
- 21.00 hod. *Prestávka*
- 22.30 hod. *Akafist Kirillu i Mefodiju*
- 24.00 hod. *Molitvy ku sv. Pričaščeniju*

Nedeľa:

- 1.00 hod. *Molebny a panychídy*
  - 3.00 hod. *Prvá sv. Liturgia*
  - 4.30 hod. *Prestávka*
  - 6.00 hod. *Polnočnica*
  - 6.40 hod. *Akafist Položenijs rizy Presvjatyja Bohorodicy*
  - 7.10 hod. *Utreňa*
  - 8.45 hod. *Posvätenie malby chrámu*
  - 9.00 hod. *Slávnostná sv. Liturgia*
- Po Liturgii pohostenie pre všetkých!**

**Prot. Pavol Bobak,
duchovný správca PCO v Stropkove**

Nedela svätých bohoslovných otcov Prvého všeobecného snemu v Níkey (Protodiakon Ján Husár).....	3
Voznesenie Hospodné (Vznesenie Pána) (-SHB-).....	4
Zoslanie Svätého Ducha (Jerej Marek Gubiňak).....	7
Slovo na nedelu všetkých svätých Pravoslávnej cirkvi (-SHB-).....	9
Kázeň na 2. nedelu po sv. Päťdesiatnici, svätých v našej zemi a na svätej Rusi preslávených (Prot. Miroslav Janočka).....	11
Ako sa správne modliť za zosnulých (Prof. Alexej Ošipov).....	13
Odporičania kajúcnikom na ceste k pokániu (6) (Prof. Peter Kormaník).....	15
O nehodnej účasti na Eucharistii (Sv. Ján Zlatoustý).....	17
Posmrtný život po Christovom Vzkriesení (Jerej Viktor Čabiňak).....	18
Сынна уділила статус честного жителя отцѣви духовному Михайлови Гавричакови (Писець Бабуда).....	20
Medzi Nebom a Zemou (XI) (Jerej Ján Pilko).....	22
Ako bude človek spasený (Prof. P. Panagiotidis).....	26
Niektoré číty historického aspektu pôstu a jeho uplatnenie v Cirkvi (2) (Prof. Peter Kormaník).....	27
Ako často prijímať sv. Eucharistiu? (Jerej Dušan Tomko).....	31
Modlitba v Getsemane (Jerej Viktor Čabiňak).....	33
Zo Zastupiteľstva.....	35
Zo života prešovskej eparchie.....	37
Zo života michalovsko-košickej eparchie.....	39
Blahoželanie.....	40
Pozvánka.....	41

OZNAM: Týmto si vás dovoľujeme informovať, že z nariadenia ÚMR PC sú blahoželania a posmrtné spomienky s výnimkou pravoslávnych duchovných spolpatnené sumou 7 eur. Reklamy a pozvánky na zárobkové akcie (zájazdy, tábory a pod.) sú spolpatnené sumou 10 eur za pol strany a 20 eur za celú stranu. V prípade záujmu môžete svoju reklamu umiestniť aj na našu internetovú stránku www.orthodox.sk. Cena dohodou.

Na prednej strane obálky:

**Foto - Pravoslávny chrám Položenia rízy
Presvätej Bohorodičky v Stropkove**

Odkaz
sv. Cyrila
a Metoda

ЗАПОВІТ
св. Кирилла
і Мефодія

6
22

Mesačník Pravoslávnej cirkvi
na Slovensku

Ročník LXVIII/2022
ISSN 0139-9012

**S požehnaním Jeho Blaženosti Rastislava,
arcibiskupa prešovského,
metropolitu českých krajín a Slovenska**

Vydáva: Metropolitná rada
Pravoslávnej cirkvi na Slovensku

Adresa redakcie:
Bayerova 8, 080 01 Prešov

Telefón: 051/77 24 736, 0908 879 835

E-mail: ocam@orthodox.sk

Web: www.orthodox.sk,
www.ocam.orthodox.sk

Zodpovedný redaktor: Prot. Vasyl Kuzmyk

Jazyková úprava: Prot. Peter Kormaník

Vychádza 12-krát do roka.

Tlač: Tlačiareň svidnícka, spol. s r. o.
čat. Nebiljaka 121/18, 089 01 Svidník

Ročný príspevok pre jednotlivcov **6,- € +**

poštovné 6,- €, polročný príspevok pre

jednotlivcov **3,- € + poštovné 3,- €**

Účet: IBAN: **SK810900 0000 0000 96292967**

BIC: **GIBASKBX**

Objednávky na odber:

Úrad Metropolitnej rady Pravoslávnej cirkvi

Bayerova 8, 080 01 Prešov

Tel. č.: 051/7724 736

E-mail: mrpc@orthodox.sk

Každá pravoslávna cirkevná obec.

Povolené EVPT 167/2008 z 27. 11. 2008.

Číslo indexu: EV 173/08.